

Het leefklimaat van jongeren in Almata, locatie Ossendrecht

*Stap 2 van het stapsgewijs toezicht op basis van
het Kwaliteitskader Gesloten Jeugdzorg*

Instellingsrapport

Samenvatting

De Inspectie Jeugdzorg doet stapsgewijs onderzoek naar de kwaliteit van de gesloten jeugdzorg. De Inspectie Jeugdzorg heeft in 2009 en 2010 stap 1 uitgevoerd, het toezicht op de rechtspositie van jongeren in de gesloten jeugdzorg. In 2010 en 2011 kwam stap 2 aan bod, het toezicht op opvoeding, dagprogrammering en personeel. De inspectie heeft het toezicht stap 2 toegespitst op het leefklimaat binnen de instelling, omdat een goed leefklimaat van de jongeren een randvoorwaarde voor hun behandeling is en omdat in de gesloten jeugdzorg jongeren tegen hun wil kunnen worden opgenomen.

Bij Almata, locatie Ossendrecht heeft het toezicht stap 2 in 2012 plaatsgevonden, omdat de locatie tot oktober 2011 onder verscherpt toezicht stond.

De Inspectie Jeugdzorg voert het toezicht stap 2 uit samen met de Inspectie van het Onderwijs, omdat de samenwerking van instelling en school een belangrijke factor is als het gaat om een veilig en verantwoord leefklimaat. De inspecties richten zich daarbij op het onderwijs dat *binnen* de instelling wordt gegeven.

Bij Almata, locatie Ossendrecht wordt het onderwijs binnen de instelling verzorgd door Almata Onderwijs.

In dit rapport geeft de Inspectie Jeugdzorg antwoord op de vraag in hoeverre de instelling in staat is om een veilig en verantwoord leefklimaat voor de jongeren te bieden.

De Inspectie Jeugdzorg en de Inspectie van het Onderwijs geven samen antwoord op de vraag of de kwaliteit van de samenwerking van school en instelling voldoende is.

Eindoordelen, noodzakelijke verbeteringen en aanbeveling

Eindoordeel leefklimaat instelling

Het eindoordeel van de Inspectie Jeugdzorg luidt dat de kwaliteit van het leefklimaat in Almata, locatie Ossendrecht *voldoende* is.

De instelling komt goed uit het onderzoek wat betreft de volgende punten:

- De instelling zorgt goed voor een passende dagbesteding en dagstructuur voor de jongeren. Alle indicatoren op het gebied van het dagprogramma zijn operationeel.
- De instelling heeft verschillende soorten leefgroepen en houdt rekening met de problematiek van jongeren bij de beoordeling welke leefgroep voor hen het meest geschikt is. Alle indicatoren op het gebied van aandacht voor samenstelling van de leefgroep zijn operationeel.

Aandacht van de instelling is vooral nodig voor de volgende onderwerpen:

- De groepsleiders krijgen op specifieke onderdelen, zoals psychopathologie en kennis over het omgaan met licht verstandelijk beperkte jongeren, weinig deskundigheidsbevordering aangeboden. Dit klemmt des te meer aangezien de behandelcoördinatoren de groepsleiders weinig inhoudelijk coachen en sturen op het punt hoe ze het beste met deze jongeren en

hun bijbehorende problematiek om kunnen gaan. Hierdoor levert Almata in de dagelijkse omgang met de jongeren niet altijd het maatwerk dat zij nodig hebben.

- De temperatuur in de slaapkamers in de oude paviljoens loopt tijdens warme dagen te hoog op.

Noodzakelijke verbeteringen leefklimaat

De inspectie heeft Almata direct na het toezicht gevraagd om aan te geven hoe zij de toerusting van het personeel en de sturing en coaching van het personeel gaat verbeteren en welke afdoende structurele maatregelen zij neemt voor oude paviljoens. Voor allebei is voortvarendheid vereist, ook omdat de inspectie bij eerder toezicht al aanbevelingen deed over de sturing en coaching. De reactie van Almata Ossendrecht is als bijlage in het rapport opgenomen. De inspectie heeft geoordeeld dat de reactie aansluit op de tekortkomingen die de inspectie heeft geconstateerd en voldoende urgentie toont om de noodzakelijke verbeteringen aan te brengen. De inspectie zal Almata intensief volgen bij deze verbeteracties en toetsen of deze indicatoren inderdaad voldoende en voortvarend genoeg verbeterd zijn.

Eindoordeel samenwerking instelling en school

Het eindoordeel van de Inspectie Jeugdzorg en de Inspectie van het Onderwijs luidt dat Almata, locatie Ossendrecht en Almata Onderwijs *voldoende* samenwerken, wat een belangrijke voorwaarde is voor een veilig en verantwoord leefklimaat voor jongeren.

Belangrijk punt dat in de samenwerking verbeterd moet worden is:

- De jongeren kunnen onvoldoende gericht werken aan hun perspectief, omdat school en instelling nog onvoldoende samenwerken met één plan.

Aanbeveling

De inspecties zijn van oordeel dat de instellingen voor gesloten jeugdzorg en de scholen bij het thema samenwerking op operationeel niveau dienen te functioneren. Nu dit bij Almata, locatie Ossendrecht en Almata Onderwijs bij één indicator nog niet het geval is, bevelen de inspecties aan dat deze binnen een half jaar in ieder geval operationeel is.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Hoofdstuk 1 Inleiding	7
Hoofdstuk 2 Het leefklimaat in Almata, locatie Ossendrecht	9
2.1 Dagprogramma	9
2.2 Passende en aandachtvolle omgeving	12
2.3 Aandacht voor samenstelling leefgroep	14
2.4 Voldoende toegerust personeel leefgroep	15
Hoofdstuk 3 De samenwerking tussen Almata, locatie Ossendrecht en Almata Onderwijs.....	19
3.1 Samenwerking instelling en school	19
Hoofdstuk 4 Eindoordelen, noodzakelijke verbeteringen en aanbeveling	23
4.1 Eindoordeel en noodzakelijke verbeteringen Inspectie Jeugdzorg	23
4.2 Eindoordeel en aanbeveling Inspectie van het Onderwijs en Inspectie Jeugdzorg.....	24
Bijlage 1 – Toetsingskader inspecties.....	27
Bijlage 2 – Rapport van bevindingen van de Inspectie van het Onderwijs	31
Bijlage 3 – Het onderzoek van de Inspectie Jeugdzorg	33
Bijlage 4 – Inhoudelijke reactie van de instelling op het rapport.....	37

Hoofdstuk 1 Inleiding

Stapsgewijs toezicht op basis van het Kwaliteitskader Gesloten Jeugdzorg

In september 2008 heeft de MOgroep het Kwaliteitskader Gesloten Jeugdzorg vastgesteld. Het Kwaliteitskader bevat veldnormen voor de sector en is opgesteld door afgevaardigden van de gesloten jeugdzorgaanbieders samen met de betrokken inspecties; naast de Inspectie Jeugdzorg zijn dat de Inspectie voor de Gezondheidszorg en de Inspectie van het Onderwijs.

Het nieuwe zorgaanbod is nog in ontwikkeling, daarom staan in het Kwaliteitskader *drie stadia* waarin de aanbieders van gesloten jeugdzorg moeten gaan voldoen aan deze normen. In navolging hiervan heeft de Inspectie Jeugdzorg toezicht in drie stappen gepland. Zij noemt dit het stapsgewijze toezicht, dat zij in 2008 op verzoek van de toenmalige minister voor Jeugd en Gezin is gestart bij alle instellingen voor gesloten jeugdzorg en dat loopt tot en met 2012.

De Inspectie Jeugdzorg heeft in 2009 en 2010 stap 1 van het stapsgewijze toezicht uitgevoerd. Dit was het toezicht op de rechtspositie van jongeren in de gesloten jeugdzorg.

In 2010 tot en met 2012 is de uitvoering van stap 2 van het stapsgewijze toezicht aan de beurt.

Stap 2: toezicht op een veilig en verantwoord leefklimaat

In stap 2 komen normen uit de volgende onderdelen van het Kwaliteitskader aan bod: opvoeding, dagprogrammering en personeel. De inspectie heeft het toezicht stap 2 toegespitst op het leefklimaat binnen de instelling¹, omdat een goed leefklimaat van de jongeren een randvoorwaarde voor hun behandeling is en omdat in de gesloten jeugdzorg jongeren tegen hun wil kunnen worden opgenomen. De inspectie onderzoekt in hoeverre de instellingen voor gesloten jeugdzorg in staat zijn om een veilig en verantwoord leefklimaat voor de jongeren te bieden.

De inspectie beoordeelt aan de hand van een toetsingskader of het leefklimaat veilig en verantwoord is. Over de invulling van dit toetsingskader heeft de inspectie nauw overleg gehad met de sector gesloten jeugdzorg, zodat het gaat om zoveel mogelijk gedeelde opvattingen over wat een veilig en verantwoord leefklimaat is. Daarnaast heeft de inspectie zich laten inspireren door jongeren die hebben beschreven wat maakt dat het leven op de groep voor hen veilig is². Zij noemen o.a. voldoende rust, regelmaat, ruimte en privacy; een aanpak gericht op herstel in plaats van beheersing; het benoemen wat goed gaat in plaats van wat verkeerd gaat; respect; vertrouwen, dat de groepsleiders het goede voorbeeld geven.

Goede samenwerking tussen school en instelling belangrijk voor een veilig en verantwoord leefklimaat

In het overleg over het toetsingskader heeft de sector gesloten jeugdzorg aangegeven dat ook de samenwerking met school een belangrijke factor is als het gaat om een veilig en verantwoord leefklimaat. Wanneer een jongere in de gesloten jeugdzorg behandeld wordt, werken de school en

---

¹ In het Kwaliteitskader Gesloten Jeugdzorg valt leefklimaat onder het thema opvoeding.

² Kwaliteitsstandaarden jeugdzorg Q4C, standaard 14. Zie ook bijlage 3.

de instelling tegelijkertijd met de jongere aan diens toekomst. De tijd die de jongere op school doorbrengt maakt een belangrijk deel uit van het dagprogramma. In een goede samenwerking versterken school en instelling elkaar en zorgen zij samen dat de jongere werkelijk een perspectief heeft voor zijn toekomst. Bij een ontbrekende of slechte samenwerking heeft de jongere daar zowel op school als op de leefgroep last van en wordt een belangrijke voorwaarde voor een veilig en verantwoord leefklimaat niet vervuld.

Omdat de samenwerking met onderwijs zo belangrijk is voert de inspectie het toezicht stap 2 uit samen met de Inspectie van het Onderwijs. De inspecties richten zich daarbij op het onderwijs dat *binnen* de instelling wordt gegeven. De Inspectie van het Onderwijs doet niet tegelijkertijd toezicht naar de kwaliteit van de school, wanneer zij een dergelijk toezicht kort voor het gemeenschappelijke toezicht nog heeft uitgevoerd bij de school. Het rapport van dit eerdere toezicht bij de school wordt als bijlage bij dit rapport gevoegd. Wel wordt dan onderzocht hoe de samenwerking is tussen instelling en school.

Dit rapport

De Inspectie Jeugdzorg geeft in dit rapport antwoord op de vraag in hoeverre Almata, locatie Ossendrecht in staat is een veilig en verantwoord leefklimaat voor de jongeren te bieden. De Inspectie van het Onderwijs en de Inspectie Jeugdzorg geven samen antwoord op de vraag of de kwaliteit van de samenwerking tussen school en instelling voldoende is.

Bij Almata, locatie Ossendrecht wordt het onderwijs binnen de instelling verzorgd door Almata Onderwijs. De Inspectie van het Onderwijs voerde onlangs een uitgebreid toezicht uit bij deze school en onderzocht daarom niet nogmaals de kwaliteit van de school. De samenwerking tussen instelling en school is door de Inspectie van het Onderwijs en de Inspectie Jeugdzorg wel onderzocht als thema in dit onderzoek.

Leeswijzer

In *hoofdstuk 2* staan de bevindingen van de Inspectie Jeugdzorg over het leefklimaat van de jongeren in de instelling.

In *hoofdstuk 3* staan de bevindingen van de Inspectie van het Onderwijs en de Inspectie Jeugdzorg over de kwaliteit van de samenwerking tussen school en de instelling.

In *hoofdstuk 4* staan het eindoordeel en noodzakelijke verbeteringen van de Inspectie Jeugdzorg over het leefklimaat in de instelling en het eindoordeel en aanbeveling van de Inspectie van het Onderwijs en de Inspectie Jeugdzorg over de kwaliteit van de samenwerking tussen school en instelling.

In *bijlage 1* staat het toetsingskader. Hierin worden de thema's beschreven waarop de inspecties toetsen.

In *bijlage 2* staat het rapport van bevindingen van de Inspectie van het Onderwijs.

In *bijlage 3* staat de onderzoeksopzet van de Inspectie Jeugdzorg beschreven.

In *bijlage 4* staat de inhoudelijke reactie van de instelling op het rapport.

Hoofdstuk 2 Het leefklimaat in Almata, locatie Ossendrecht

Het onderzoek van de Inspectie Jeugdzorg naar het leefklimaat kent vier thema's waarin de verwachtingen van de inspectie zijn aangegeven. De verwachtingen staan in het toetsingskader, dat in bijlage 1 is opgenomen. De thema's zijn:

- *het dagprogramma (routine leefgroep en vrije tijd)*³;
- *passende en aandachtvolle omgeving*;
- *aandacht voor samenstelling groep*;
- *voldoende toegerust personeel leefgroep*.

Dit hoofdstuk bevat vier paragrafen die gewijd zijn aan de vier thema's. Elk thema is uitgewerkt in een criterium met bijbehorende indicatoren. De criteria geven weer wat de inspectie verwacht. De scores op de indicatoren geven aan in hoeverre een instelling aan de verwachting voldoet.

Elke paragraaf begint met een tabel met daarin het criterium en de scores van de inspectie per indicator op een tweepuntsschaal: operationeel en niet operationeel.⁴

In het toetsingskader in bijlage 1 geeft de inspectie per criterium aan wanneer zij het als operationeel beoordeelt. De inspectie verwacht voor elke indicator een score operationeel. In de toelichting na de tabel staan de feitelijke bevindingen: wat de inspectie tijdens haar toezicht met betrekking tot de indicatoren heeft gehoord en gezien. Het is mogelijk dat de feitelijke bevindingen samen een genuanceerd beeld geven met positieve en negatieve aspecten. Wanneer de inspectie een indicator als *niet operationeel* beoordeelt, wordt voorafgaand aan de feitelijke bevindingen toegelicht welke bevindingen hebben geleid tot het oordeel.

2.1 Dagprogramma

Scores per indicator

Criterium De instelling zorgt voor een passende dagbesteding en –structuur voor de jongeren	Operationeel	Niet operationeel
Indicatoren		
Dagprogramma sluit aan bij behoeften jongeren	✓	
Dagprogramma met voldoende en gevarieerd aanbod	✓	
Dagprogramma met invloed jongeren	✓	

³ De subthema's school en samenwerking tussen instelling en school komen aan bod in hoofdstuk 3.

⁴ De scores zijn dus anders dan in het toezicht stap 1, waarin sprake was van een vierpuntsschaal: afwezig, aanwezig, operationeel en geborgd. De reden hiervoor is dat het toezicht naar het leefklimaat zich bij uitstek richt op de praktijk. Beleid op het gebied van leefklimaat is nauwelijks aan de orde in het onderzoek.

Dagprogramma sluit aan bij behoeften jongeren

Almata biedt in Ossendrecht twee basismethodieken: het individueel gerichte opvoedings- en behandelprogramma 'Samen Werken aan Individuele VaardigheidsTrajecten' (SWIVT) en de meer groepsgerichte methodiek 'Groepsbeïnvloeding Richten op Individuele Progressie' (GRIP). Almata Ossendrecht heeft vier SWIVT-groepen en twee GRIP-groepen.

De jongeren die in de instelling verblijven, volgen allemaal een gestructureerd dagprogramma. Het dagprogramma bevat drie elementen: de dagelijkse routine in de leefgroep, het schoolprogramma en de vrije tijd. Er zijn vaste tijden voor de activiteiten en er zijn dagelijks twee kamermomenten van een half uur waarop de jongeren op hun kamer zijn. Jongeren kunnen tijdens deze kamermomenten iets voor zichzelf doen of werken aan een opdracht van school. Jongeren die in een hogere fase zitten en bijvoorbeeld op een externe sport zitten hoeven tijdens die externe sportmomenten niet aan het kamermoment deel te nemen.

Alle jongeren volgen een onderwijsprogramma op het terrein van Almata. Op het moment van het onderzoek van de inspectie waren er geen jongeren die onderwijs buiten de instelling volgden. In de ochtend wordt elke groep in tweeën gesplitst. De ene helft van een groep volgt algemeen vormend onderwijs (AVO), verzorgd door een vaste docent van school, de andere helft krijgt een groepsactiviteit die door een groepsleider wordt gegeven. Deze groepsactiviteit vindt plaats onder verantwoordelijkheid van een docent op school. De docent bereidt de groepsactiviteit ook voor. Halverwege de ochtend wisselen deze groepen. In de middag volgen de jongeren praktijkonderwijs, zoals horeca, hout, metaal of zorg en welzijn, dat door vakdocenten van school wordt gegeven. Een vakdocent krijgt daarbij ondersteuning van een groepsleider.

Twee dagen per week hebben de GRIP-groepen dispensatie voor dit onderwijsprogramma. Deze groepen hebben op de GRIP-dagen groepsvormende activiteiten, waarbij het vooral gaat om het opdoen van ervaringen. Dit kunnen bijvoorbeeld fysieke activiteiten zijn, sportactiviteiten of activiteiten buiten het terrein van Almata die passen bij een bepaald thema.

Wanneer de jongeren in een hogere fase zitten is het voor hen mogelijk om een stage en vrije tijd buiten het terrein van Almata in te vullen. Op het moment van het onderzoek van de inspectie liep een aantal jongeren stage en ging een aantal jongeren sporten bij een sportvereniging buiten de instelling.

De jongeren volgen in het weekend, tijdens breakweken⁵ en in de vakanties een aangepast dagprogramma. In het weekend is het dagprogramma minder strak ingepland. Veel jongeren gaan dan op verlof. De jongeren die geen verlof hebben kunnen bezoek ontvangen of deelnemen aan een activiteit. Ook in de breakweken en vakanties is het dagprogramma minder vastomlijnd en zijn er verschillende activiteiten voor de jongeren, ook buiten het terrein van Almata.

Aanbod dagprogramma voldoende en gevarieerd genoeg

De jongeren binnen Almata kunnen deelnemen aan verschillende activiteiten. Er zijn zowel groepsactiviteiten als activiteiten waar jongeren individueel aan deel kunnen nemen. Jongeren kunnen bijvoorbeeld buiten sporten op het sportveld of binnen in de sportzaal (voetbal, hockey, fietsen, mountainbiken, wandelen, dansen), naar de bibliotheek, naar het strand (krabben vangen) en zwemmen. Ook op de leefgroep zijn er voor de jongeren verschillende mogelijkheden. De

---

⁵ Een keer per zes weken hebben de jongeren een week geen onderwijs, maar een aangepast programma. Deze week wordt een breakweek genoemd.

jongeren kunnen daar bijvoorbeeld spelen op een spelcomputer, tafeltennissen, tafelfoetballen, spelletjes spelen, knutselen en televisie kijken. Sommige groepen hebben de beschikking over fitnessapparatuur. Verder hebben de jongeren wekelijks een bel- en filmavond.

Jongeren die in een hogere fase zitten en meer vrijheden hebben, hebben ook de mogelijkheid om buiten de instelling activiteiten te ondernemen. Zo zijn er jongeren die fitnessen, paardrijden, fietsen, dansen, voetballen bij een voetbalvereniging, een bijbaantje hebben of zelfstandig boodschappen doen.

In het weekend, tijdens de breakweken en in de vakanties ondernemen groepsleiders naast bovengenoemde activiteiten ook activiteiten met de jongeren die wat meer geld kosten, zoals zwemmen, naar de bioscoop, naar de Efteling, karten, training met politiehonden of een meerdaagse bivak. De groepen hebben hier een groepsbudget voor beschikbaar.

De jongeren van de GRIP-groepen hebben een druk programma met veel (fysieke) groepsvormende activiteiten (van tractorbanden rollen in het bos tot een excursie op locatie over de Tweede Wereldoorlog). Deze activiteiten vinden zowel tijdens de twee GRIP-dagen als op de overige dagen na het onderwijs plaats. De jongeren van deze groepen geven aan dat ze naast deze groepsvormende activiteiten vooral behoefte hebben aan momenten om even tot rust te komen. Ze hebben daarom ook minder behoefte aan een uitgebreid activiteitenprogramma voor in hun vrije tijd dan de jongeren in de SWIVT-groepen. De groepsleiders van de GRIP-groepen bevestigen dit. Met enige regelmaat voetballen de jongeren van de GRIP-groepen tegen jongeren van andere instellingen.

Jongeren hebben invloed op het dagprogramma

De jongeren hebben elke week een groepsvergadering op hun leefgroep, waarin ze ideeën kunnen aandragen voor activiteiten. De jongeren geven daarnaast aan dat ze tijdens het roken activiteiten voor bijvoorbeeld het weekend bedenken en dit vervolgens met de groepsleiders bespreken. De jongeren kunnen daarnaast ook via de jongerenraad invloed op het dagprogramma uitoefenen. De jongeren doen dit ook.

De jongeren zijn wisselend tevreden over het aanbod aan activiteiten, waaraan ze kunnen deelnemen naast de vaste programma-onderdelen binnen de instelling. De inspectie heeft gesproken met jongeren die tevreden waren over het dagprogramma en over de vrijetijdsactiviteiten die mogelijk zijn, maar ook met jongeren die de invulling van de vrije tijd saai vinden. Deze jongeren geven aan dat dit vooral aan henzelf ligt en minder aan het aanbod van activiteiten door de instelling.

2.2 Passende en aandachtvolle omgeving

 criterium De instelling zorgt voor een aandachtvolle omgeving voor de jongeren	Operationeel	Niet operationeel
Indicatoren		
Goede kwaliteit fysieke leefomgeving		✓
Fysieke leefomgeving met invloed jongeren	✓	
Respectvolle omgang	✓	
Aandachtvolle houding medewerkers ten opzichte van jongeren	✓	

Toelichting

De fysieke leefomgeving op de oude paviljoens is van onvoldoende kwaliteit

De inspectie beoordeelt deze indicator als niet operationeel, omdat jongeren van de GRIP-groepen tijdens kamermomenten en 's nachts niet naar het toilet konden maar een toiletemmer op hun kamer hadden staan. Daarnaast loopt de temperatuur in de slaapkamers van de jongeren op de GRIP-groepen tijdens warme dagen hoog op.

De twee GRIP-groepen zijn gehuisvest in de oudere paviljoens en de vier SWIVT-groepen in de nieuwere paviljoens. Tijdens de eerste dag van het toezicht van de inspectie bleek dat de jongeren van de GRIP-groepen tijdens kamermomenten en 's avonds en 's nachts niet naar het toilet konden, maar een toiletemmer op hun kamer hadden staan. Verder bleek dat de temperatuur in de kamers van de jongeren te hoog oploopt tijdens warme dagen. De inspectie heeft de instelling daar dezelfde dag op aangesproken en dit via een brief bevestigd. Tijdens de tweede toezichtdag bleek dat de instelling maatregelen had genomen. De toiletemmers zijn van de kamers gehaald en jongeren kunnen nu tijdens kamermomenten en in de avond en nacht onder begeleiding van de beveiliging en een groepsleider naar het toilet. Verder heeft de instelling gezorgd voor mobiele airco's op de kamers van de jongeren. Jongeren van de GRIP-groepen klagen verder over de kleine kamers zonder douche en toilet en over de stank op sommige plekken in de paviljoens.

De SWIVT-groepen zien er nieuw en netjes uit en zijn gezellig ingericht. De jongeren hebben een douche en toilet op hun kamer en hebben een aandeel in het schoonhouden van de leefgroep en hun eigen kamer. De jongeren en de medewerkers zijn tevreden over de kwaliteit van het eten. Op doordeweekse dagen kookt een gastvrouw op de leefgroepen, in het weekend koken de groepen zelf. Voor zowel de SWIVT- als de GRIP-groepen geldt dat de groepsleiders vanuit het kantoor zicht hebben op de woonkamer.

Een minpunt is dat reparatie van sommige spullen lang op zich laat wachten. Op het moment van het onderzoek moest één groep vanwege een defect aan de wasmachine daarom haar was op school doen.

Jongeren hebben invloed op hun fysieke leefomgeving

De jongeren hebben invloed op hoe hun kamer eruit ziet. Naarmate de jongeren in een hogere fase komen, mogen ze meer spullen op hun kamer hebben. Dit gaat in overleg met de groepsleiders.

Maar ook in de eerste fase mogen de jongeren al eigen spullen op hun kamer hebben, zoals posters en een eigen dekbed.

Daarnaast hebben de jongeren van de SWIVT-groepen enige vrijheid in de aankleding van de leefgroep. Ze mogen meebeslissen over de kleuren van de leefgroep op het moment dat de leefgroep geveerd wordt. Verder zijn de jongeren betrokken bij de aanschaf van accessoires voor op de leefgroep, zoals kussentjes, een zitzak, posters en planten. Groepen hebben een budget gekregen voor de aankleding van de leefgroepen. Op de GRIP-groepen liep op het moment van het onderzoek van de inspectie een inventarisatie onder jongeren van hun wensen voor de inrichting van de leefgroepen.

De omgang is respectvol

De jongeren voelen zich gerespecteerd en vinden dat de groepsleiders over het algemeen goed met hen omgaan. Iedere jongere heeft een mentor en een schaduwmentor en de jongeren geven aan vertrouwen te hebben in hun (schaduw)mentor. Ook kunnen de jongeren een andere groepsleider benaderen als ze daar behoefte aan hebben. Daarnaast vinden de jongeren de sfeer op de groepen over het algemeen goed.

De groepsleiders zijn zich bewust van hun voorbeeldfunctie en houden zich aan de regels die ook voor de jongeren gelden. Ze letten bijvoorbeeld op hun taalgebruik. Als ze per ongeluk toch een keer in de fout gaan, maken ze excuses en geven aan dat ze het niet hadden moeten zeggen. De jongeren spreken de groepsleiders ook wel op hun gedrag aan en de groepsleiders gaan hier vervolgens goed mee om.

De groepsleiders merken dat ze het met alleen structuur bieden niet redden. Ze proberen op een meer pedagogische manier met de jongeren om te gaan en ervaren dat het werken met de jongeren daardoor ook makkelijker wordt. De groepsleiders zijn meer ontspannen en dit komt de sfeer op de leefgroepen ten goede.

Medewerkers hebben een aandachtvolle houding ten opzichte van jongeren

De jongeren geven aan dat de groepsleiders voldoende tijd en aandacht aan hen besteden. Binnen Almata is het mentoraat belangrijk. De jongeren vinden dat de mentoren over het algemeen veel van hen afweten. Dit geldt volgens de jongeren niet voor alle groepsleiders die niet hun mentor zijn. Wel geven ze aan dat de groepsleiders altijd voor hen klaarstaan. De groepsleiders geven aan dat ze er voor de jongeren zijn en dat zij zoveel mogelijk op de leefgroep aanwezig zijn om aandacht aan de jongeren te besteden. In ieder geval is er altijd één groepsleider op de leefgroep aanwezig. Dit komt soms onder druk te staan wanneer er een jongere in een groep geplaatst wordt met zeer problematisch gedrag. Recent heeft één van de leefgroepen daar mee te maken gehad. Doordat een meisje veel aandacht van de groepsleiders opeiste bleef er volgens de jongeren en medewerkers minder tijd en aandacht over voor de andere jongeren in de groep (zie verder onder: *Personeel wordt flexibel ingezet*)⁶.

Verder bevestigen de groepsleiders positief gedrag van de jongeren, onder andere door complimenten uit te delen. De jongeren ervaren zelf ook dat ze regelmatig complimenten krijgen.

---

⁶ Het meisje waar het om gaat vertoonde dusdanig problematisch/ psychiatrisch gedrag dat Almata het Centrum voor Consultatie & Expertise heeft ingeschakeld. Uiteindelijk is dit meisje in een andere instelling geplaatst.

2.3 Aandacht voor samenstelling leefgroep

 criterium De instelling heeft aandacht voor de samenstelling van de leefgroep	Operationeel	Niet operationeel
Indicatoren		
Bewustzijn problematiek jongeren	√	
Flexibele inzet personeel	√	

Toelichting

Bij samenstelling van de leefgroep is de instelling zich bewust van de problematiek van jongeren
 Binnen Almata, locatie Ossendrecht zijn in totaal zes leefgroepen. Dit betreft vier SWIVT-groepen en twee GRIP-groepen. Drie van de SWIVT-groepen zijn gemengde leefgroepen, één is specifiek voor meisjes. De GRIP-groepen zijn jongensgroepen. De jongeren die bij Almata verblijven, zijn veelal licht verstandelijk gehandicapt (LVG) gediagnosticeerd.

Wanneer een jongere wordt aangemeld, bepaalt een intakefunctionaris samen met een behandelcoördinator of de jongere het beste in een SWIVT- of GRIP-groep geplaatst kan worden en vervolgens in welke leefgroep de jongere komt. De behandelcoördinator bekijkt onder andere of er contra-indicaties zijn om een jongere bijvoorbeeld in een gemengde leefgroep te plaatsen en of de jongere past binnen de samenstelling van een bepaalde leefgroep.

Wanneer na plaatsing in een leefgroep blijkt dat een jongere echt op de verkeerde plek zit, dan kan de jongere overgeplaatst worden naar een andere leefgroep. Zo zijn er bijvoorbeeld jongeren overgeplaatst van een GRIP- naar een SWIVT-groep.

Personeel wordt flexibel ingezet

Wanneer het nodig is om extra personeel in te schakelen op de leefgroepen, dan is dit volgens de medewerkers binnen de instelling mogelijk. De inzet van een derde dienst⁷ gebeurt wel, maar alleen in uitzonderlijke gevallen. Dit is onder andere gebeurd bij het meisje dat zeer problematisch gedrag vertoonde. De medewerkers zoeken zoveel mogelijk naar alternatieven, bijvoorbeeld door een jongere die voor veel onrust zorgt overdag naar een zorgboerderij te laten gaan.

Vanwege het sociaal flankerend beleid (zie verder onder: *Kennis en vaardigheden: medewerkers missen op onderdelen kennis*) volgt een groot aantal groepsleiders een opleiding onder werktijd. Dit heeft gevolgen voor de personeelsbezetting. De afdelingshoofden moeten goed kijken wie ze nu wanneer inzetten en streven ernaar dat het voor jongeren zo goed mogelijk opgelost wordt, zoveel mogelijk met vaste gezichten en zo min mogelijk met uitzendkrachten. De afdelingshoofden hebben de beschikking over vier medewerkers van het buiten gebruik gestelde schip, die boventalig kunnen worden ingezet. Verder is een aantal teams vergroot van negen naar tien groepsleiders. Daarnaast heeft het onderwijsprogramma als voordeel dat altijd één van de twee

⁷ De inzet van een derde dienst betekent dat naast de twee standaard ingeroosterde groepsleiders binnen een dienst, een derde groepsleider aan de betreffende dienst wordt toegevoegd.

groepsleiders geen onderwijstaken heeft en extra voor een jongere (of andere taken) ingezet kan worden.

2.4 Voldoende toegerust personeel leefgroep

 criterium De instelling draagt zorg voor voldoende toegerust personeel	Operationeel	Niet operationeel
Indicatoren		
Verklaring omtrent gedrag medewerkers	✓	
Kennis en vaardigheden medewerkers		✓
Toerusting personeel: sturing en coaching		✓

Toelichting

Verklaring omtrent gedrag medewerkers

Almata, locatie Ossendrecht vraagt voor vaste en tijdelijke medewerkers een verklaring omtrent het gedrag (VOG) aan. In het contract met uitzendbureaus heeft Almata opgenomen dat uitzendkrachten over een VOG moeten beschikken.

De inspectie heeft tien dossiers getoetst en in acht daarvan een VOG aangetroffen. De twee dossiers waar een VOG miste, betrof de dossiers van medewerkers die beiden in een Penitentiaire Inrichting hadden gewerkt voordat ze bij Almata in dienst kwamen. Uit de dossiers blijkt dat destijds een antecedentenonderzoek is aangevraagd. Almata heeft hierover verklaard dat zij heeft geprobeerd de informatie bij het Ministerie van Veiligheid en Justitie te achterhalen, maar dat dit niet meer mogelijk is, omdat de onderzoeken naar de medewerkers te lang geleden zijn uitgevoerd. Beide medewerkers hebben alsnog een VOG aangevraagd en gekregen. De inspectie heeft deze VOG's ingezien.

Kennis en vaardigheden: medewerkers missen op onderdelen kennis

Jongeren in de gesloten jeugdzorg hebben ernstige problemen en vragen veel van de kennis en vaardigheden van de medewerkers zowel op pedagogisch gebied als voor wat betreft de specifieke problematiek van de jongeren. Wanneer de kennis en vaardigheden onvoldoende zijn, kunnen de medewerkers in de dagelijkse omgang niet het maatwerk leveren dat de jongeren in de gesloten jeugdzorg nodig hebben.

De inspectie beoordeelt deze indicator als niet operationeel, aangezien de groepsleiders op specifieke onderdelen, zoals psychopathologie en kennis over het omgaan met licht verstandelijk beperkte jongeren, weinig deskundigheidsbevordering aangeboden krijgen. Dit klemmt des te meer aangezien de behandelcoördinatoren de groepsleiders weinig inhoudelijk coachen en sturen op het punt hoe ze het beste met deze jongeren en bijbehorende problematiek om kunnen gaan (zie verder onder: *Toerusting personeel: groepsleiders ervaren onvoldoende sturing van de behandelcoördinatoren*).

Een externe bijkomstigheid voor Almata is dat medewerkers vanuit het sociaal flankerend beleid⁸ opleidingen en trainingen onder werktijd kunnen volgen om hun arbeidsmarktpositie te verstevigen. Een groot aantal groepsleiders doet dit ook, waarbij niet alle opleidingen en trainingen specifiek bedoeld zijn voor het werk bij Almata. Dit betekent dat wekelijks meerdere diensten per team aan opleidingen besteed worden en dat Almata alle zeilen moet bijzetten om haar personeelsbezetting rond te krijgen.

De groepsleiders zijn getraind in de SWIVT- of GRIP-methodiek. Bij de GRIP-groepen is er sprake van een voortdurend opleidingsprogramma met verschillende modules (van 'mentoraat' tot 'gesprekstechnieken') die binnen de teams gegeven worden. De groepsleiders van de SWIVT-groepen hebben eind 2010, begin 2011 een eenmalige methodiektraining voor wat betreft de onderdelen Equip en het sociaal competentie model gevolgd. Deze training is daarna niet meer herhaald. De groepsleiders geven aan dat ze hun kennis op peil houden door te werken in de praktijk ('ervarend leren'). Almata heeft een belangrijke wijziging in de SWIVT-methodiek doorgevoerd door de methode Equip te vervangen door de Sociale Vaardigheidstraining (SOVA). Dit betekent dat groepsleiders extra getraind moeten worden om SOVA onder de knie te krijgen. In februari 2012 is Almata gestart met een interne opleiding psychopathologie, waaraan twaalf groepsleiders deelnemen. Vanwege het sociaal flankerend beleid en de druk op de roosters heeft Almata de opleiding psychopathologie voor de tweede groep groepsleiders verschoven naar september 2012, wanneer er meer ruimte is in de planning. De groepsleiders geven aan dat ze een meerwaarde zien in het volgen van deze training.

De groepsleiders ontvangen buiten de methodiektrainingen geen specifieke deskundigheidsbevordering met betrekking tot het omgaan met de licht verstandelijk beperkte jongeren, ondanks dat de doelgroep voornamelijk uit deze jongeren bestaat. De groepsleiders geven aan dat ze vooral in de praktijk leren wat wel en niet werkt bij deze jongeren.

Toerusting personeel: groepsleiders ervaren onvoldoende sturing van de behandelcoördinatoren
De inspectie beoordeelt deze indicator als niet operationeel, omdat de vier geïnterviewde groepsleiders aangeven inhoudelijke coaching en sturing van behandelcoördinatoren te missen. De behandelcoördinatoren nemen onvoldoende de regierol die wel van hen verwacht wordt.

De behandelcoördinatoren zijn nauwelijks op de groepen aanwezig en zien daardoor de medewerkers weinig met de jongeren aan het werk. Daarnaast lukt het de behandelcoördinatoren niet om regelmatig bij de dagelijkse overdrachten aanwezig te zijn. Verder vinden de groepsleiders de inhoudelijke inbreng van de behandelcoördinatoren te beperkt. De groepsleiders krijgen te weinig handvatten van de behandelcoördinatoren over hoe ze het beste met deze licht verstandelijk beperkte jongeren en hun bijbehorende problematiek om kunnen gaan. Groepsleiders stappen nu sneller naar de afdelingshoofden, die wel voldoende zichtbaar zijn op de groepen en sturing geven aan de teams.

---

⁸ In april 2011 heeft de staatssecretaris van VWS de Tweede Kamer geïnformeerd over de capaciteit en toekomstige de ontwikkelingen van jeugdzorgPlus. Voor de twee jeugdzorgPlus-instellingen Almata en De Lindenhorst betekent het dat deze op termijn zullen worden geprivatiseerd. Ter voorbereiding van deze transitie voeren de instellingen een sociaal flankerend beleid. Een onderdeel van dit beleid is dat medewerkers opleidingen en trainingen kunnen volgen om hun arbeidsmarktpositie te verstevigen.

De behandelcoördinatoren geven aan dat ze gezien hun huidige aantal taken ook niet precies weten hoe ze de van hen verwachte regierol op zich kunnen nemen. De coaching van de groepsleiders is volgens de behandelcoördinatoren ook meer belegd bij de methodiekcoach en senior+ groepsleiders. De groepsleiders geven aan dat de methodiekcoach zich meer bezighoudt met coaching op de dagstructuur en het dagprogramma en niet met hoe de groepsleiders het beste met een jongere met een bepaalde problematiek om kunnen gaan. Ook de rol en positie van de senior+ groepsleiders is nog niet helemaal duidelijk.

Hoofdstuk 3 De samenwerking tussen Almata, locatie Ossendrecht en Almata Onderwijs

Dit hoofdstuk gaat over het thema samenwerking tussen de school, die op het terrein van de instelling gevestigd is en de instelling. Het thema is uitgewerkt in een criterium met bijbehorende indicatoren. Het criterium geeft weer wat de inspecties verwachten. De scores op de indicatoren geven aan in hoeverre een school en een instelling aan de verwachting voldoen.

Het hoofdstuk begint met een tabel met daarin het criterium en de scores van de inspecties per indicator op een tweepuntsschaal: operationeel en niet operationeel.

In het toetsingskader in bijlage 1 geven de inspecties per criterium aan wanneer zij het als operationeel beoordelen. De inspecties verwachten voor elke indicator een score operationeel.

In de toelichting na de tabel staan de feitelijke bevindingen: wat de inspecties tijdens het toezicht met betrekking tot de indicatoren hebben gehoord en gezien. Het is mogelijk dat de feitelijke bevindingen samen een genuanceerd beeld geven met positieve en negatieve aspecten. Wanneer de inspecties een indicator als *niet operationeel* beoordelen, wordt voorafgaand aan de feitelijke bevindingen toegelicht welke bevindingen hebben geleid tot het oordeel.

3.1 Samenwerking instelling en school

Criterium	Operationeel	Niet operationeel
De instelling en de school zorgen voor een aandachtvolle omgeving voor de jongeren		
Indicatoren		
Onderwijs is een essentieel onderdeel behandeling	✓	
School en instelling werken voldoende samen bij de dagelijkse begeleiding van de jongeren	✓	
School en instelling werken voldoende samen bij het behandelplan		✓
School en instelling werken voldoende samen bij incidenten	✓	

Toelichting

Onderwijs essentieel onderdeel behandeling

Bij Almata, locatie Ossendrecht wordt het onderwijs op het terrein van de instelling verzorgd door Almata Onderwijs. Nieuwe jongeren stromen na binnenkomst meestal dezelfde dag in op school. De jongeren volgen een onderwijsprogramma waarbij in de ochtend blokken algemeen vormend onderwijs verzorgd door docenten op school, worden afgewisseld met blokken onderwijs (groepsactiviteiten) door groepsleiders. Het onderwijs in de ochtend wordt gegeven in groepen van maximaal vijf jongeren met één vaste docent of de groepsleider van de betreffende groep. In de middag volgen jongeren praktijkonderwijs dat door vakdocenten wordt gegeven (zie verder onder: *Dagprogramma sluit aan bij behoeften jongeren*). Op het moment dat het algemeen vormend onderwijs uitvalt op school, kunnen de vijf jongeren deelnemen aan de groepsactiviteit met de andere vijf jongeren van hun groep.

Een minpunt is dat groepsleiders aangeven dat ze onvoldoende tijd hebben om hun deel van het onderwijs goed voor te bereiden. Ook voelen niet alle groepsleiders zich voldoende toegerust om de groepsactiviteiten vanuit het onderwijs te verzorgen. Almata is recent met deze manier van werken gestart en heeft beide punten gesignaleerd.

School en instelling werken voldoende samen bij de dagelijkse begeleiding van de jongeren

De docenten die in de ochtend onderwijs geven zijn gekoppeld aan een leefgroep. Elke leefgroep heeft te maken met één vaste docent. Hierdoor is het gemakkelijk voor de groepsleiders en de docent om informatie over de jongeren uit te wisselen en om een eenduidige aanpak richting de jongeren te hanteren. Tijdens werkdagen is er om 15:00 uur een overdracht en evaluatie per groep, waarbij de groepsleiders uit de vroege en late dienst en de vaste docent informatie over de jongeren met elkaar uitwisselen. Op deze manier weten de groepsleiders hoe het onderwijs door de docenten op school is verlopen en de docenten hoe het onderwijs door de groepsleiders is verlopen. Ook de afdelingshoofden van de instelling sluiten zoveel mogelijk bij de overdrachten aan, de behandelcoördinatoren van de instelling lukt dit minder vaak (zie verder onder: *Toerusting personeel: personeel ervaart onvoldoende sturing van de behandelcoördinatoren*).

School en instelling werken onvoldoende samen bij het behandelplan

De inspecties beoordelen deze indicator als niet operationeel, omdat de school en de instelling met twee gescheiden plannen werken voor de jongeren en omdat de school niet deelneemt aan de periodieke behandelplanbesprekingen.

De school en de instelling hebben ieder hun eigen plan voor de jongeren. De instelling maakt individuele hulpverleningsplannen en de school individuele handelingsplannen. Op het moment van het onderzoek waren het twee gescheiden plannen. Almata heeft zich als doel gesteld om beide plannen samen te voegen tot één plan voor de jongere, volgens het principe één kind één plan. Aan de periodieke hulpverleningsplanbesprekingen neemt de school niet deel. De docent en onderwijspsycholoog nemen wel deel aan het tweewekelijkse multidisciplinair overleg (MDO). Aan dit MDO nemen verder het afdelingshoofd, de behandelcoördinator, de maatschappelijk werker, senior+ groepsleider en individueel trajectbegeleider deel. Iedere jongere wordt elke zes weken in dit MDO besproken.

School en instelling werken voldoende samen bij incidenten

Door de dagelijkse overdrachten zijn docenten en groepsleiders voortdurend op de hoogte hoe het met de jongeren op school en op de groep is gegaan. Ook eventuele incidenten worden tijdens de overdrachten besproken. Doordat de docenten en groepsleiders veelvuldig afstemmen lukt het steeds beter om eenduidig op te treden bij incidenten. Docenten zien bijvoorbeeld tijdens de gezamenlijke lessen hoe groepsleiders de-escaleren en nemen dit over. Door de kleinere groepen van maximaal vijf jongeren neemt de kans op incidenten ook af.

Wanneer er een incident heeft plaatsgevonden op school registreert de docent dat in een vergelijkbaar incidentenregistratieformulier als de instelling. De behandelcoördinator van de instelling ontvangt een afschrift van dit formulier. De instelling en de school hebben hun werkwijze

recent aangepast en hebben de inspecties laten weten dat ze werken aan het verder implementeren van een gemeenschappelijke incidentenregistratie.

Een minpunt is dat de school geen mogelijkheden heeft om op school tot een oplossing te komen, wanneer een jongere uit de klas wordt gestuurd. Daardoor moeten jongeren terug naar de groep wanneer ze uit de klas worden gestuurd. Wel is er direct contact tussen onderwijs en de instelling over wat ze het beste op een jongere in kunnen zetten.

Hoofdstuk 4 Eindoordelen, noodzakelijke verbeteringen en aanbeveling

---

In dit hoofdstuk oordeelt de Inspectie Jeugdzorg in hoeverre de instelling in staat is een veilig en verantwoord leefklimaat voor jongeren te bieden en oordelen de Inspectie van het Onderwijs en de Inspectie Jeugdzorg samen over de kwaliteit van de samenwerking tussen school en instelling. Paragraaf 4.1 bevat het eindoordeel en verbeteringen van de Inspectie Jeugdzorg over het leefklimaat in de instelling.

Paragraaf 4.2 bevat het eindoordeel en de aanbeveling van de Inspectie van het Onderwijs en de Inspectie Jeugdzorg over de kwaliteit van de samenwerking tussen school en instelling.

4.1 Eindoordeel en noodzakelijke verbeteringen Inspectie Jeugdzorg

Het eindoordeel van de inspectie luidt dat de kwaliteit van het leefklimaat in Almata, locatie Ossendrecht voor jongeren voldoende is.

De instelling scoort 9 van de 12 indicatoren 'operationeel' en voldoet daarmee voldoende aan de verwachtingen van de inspectie.

De instelling komt goed uit het onderzoek wat betreft de volgende punten:

- De instelling zorgt goed voor een passende dagbesteding en dagstructuur voor de jongeren. Alle indicatoren op het gebied van het dagprogramma zijn operationeel.
- De instelling heeft verschillende soorten leefgroepen en houdt rekening met de problematiek van jongeren bij de beoordeling welke leefgroep voor hen het meest geschikt is. Alle indicatoren op het gebied van aandacht voor samenstelling van de leefgroep zijn operationeel.

Aandacht van de instelling is vooral nodig voor de volgende onderwerpen:

- De groepsleiders krijgen op specifieke onderdelen, zoals psychopathologie en kennis over het omgaan met licht verstandelijk beperkte jongeren, weinig deskundigheidsbevordering aangeboden. Dit klemmt des te meer aangezien de behandelcoördinatoren de groepsleiders weinig inhoudelijk coachen en sturen op het punt hoe ze het beste met deze jongeren en hun bijbehorende problematiek om kunnen gaan. Hierdoor levert Almata in de dagelijkse omgang met de jongeren niet altijd het maatwerk dat zij nodig hebben.
- De temperatuur in de slaapkamers in de oude paviljoens loopt tijdens warme dagen te hoog op.

Noodzakelijke verbeteringen

De inspectie heeft na afloop van het onderzoek direct aangegeven dat ze verwacht dat Almata de behandelcoördinatoren met voorrang in positie brengt in het behandelproces. Het gaat daarbij om

de rol van de behandelcoördinatoren bij het op peil brengen van de kennis van de groepsleiders en hun rol in de sturing en coaching van de groepsleiders bij de behandeling van zowel de individuele jongeren als bij het omgaan met de dynamiek van de leefgroep. Dat de inspectie niet heeft gewacht tot het moment waarop dit rapport was geschreven heeft te maken met het feit dat de inspectie dit probleem eerder al heeft geconstateerd. Tijdens het verscherpt toezicht in 2010 en 2011 is meerdere keren het (gebrek aan) kennis en vaardigheden van de groepsleiders en de inhoudelijke sturing en coaching door de behandelcoördinatoren aan de orde gesteld. Ondanks het verbeterplan van de instelling en de stappen die toen gezet zijn, heeft de inspectie bij dit toezicht moeten constateren dat er nu toch weer gaten in de begeleiding van de groepsleiders vallen. Deels heeft dit te maken met externe factoren zoals het sociaal flankerend beleid waar de instelling mee te maken heeft. Maar het heeft ook te maken met het 'in positie brengen' van de behandelcoördinatoren. Meer dan bij andere instellingen voor jeugdzorg^{PLUS} zijn het binnen Almata voornamelijk de afdelingshoofden die de lijnen uitzetten en als vraagbaak dienen voor de groepsleiders.

Verder heeft de inspectie tijdens het toezicht aangegeven dat ze verwacht dat eind juni 2012 afdoende structurele maatregelen in de oude paviljoens zijn genomen tegen de hoge temperatuur op de kamers van de jongeren. De instelling heeft laten weten dat ze werkt aan een permanente oplossing voor dit probleem. De mobiele airco's zijn voor de instelling een tussenoplossing.

De inspectie heeft Almata gevraagd om in haar reactie op te nemen hoe zij de toerusting van het personeel en de sturing en coaching van het personeel gaat verbeteren en welke afdoende structurele maatregelen zij neemt voor de oude paviljoens (deze reactie is opgenomen in bijlage 4). De inspectie heeft de reactie van Almata beoordeeld op volledigheid, realisme, en ambitie en geoordeeld dat dit in voldoende mate het geval is. Dat wil zeggen dat de inspectie van oordeel is dat de reactie aansluit op de tekortkomingen die de inspectie heeft geconstateerd en voldoende urgentie toont om de noodzakelijke verbeteringen aan te brengen. De inspectie zal Almata intensief volgen bij deze verbeteracties en toetsen of deze indicatoren inderdaad voldoende en voortvarend genoeg verbeterd zijn.

4.2 Eindoordeel en aanbeveling Inspectie van het Onderwijs en Inspectie Jeugdzorg

Het eindoordeel van de inspecties luidt dat Almata, locatie Ossendrecht en Almata Onderwijs voldoende samenwerken, wat een belangrijke voorwaarde is voor een veilig en verantwoord leefklimaat voor jongeren.

De instelling scoort 3 van de 4 indicatoren 'operationeel' en voldoet daarmee aan de verwachtingen van de inspecties.

Belangrijk punt dat in de samenwerking verbeterd moet worden is:

- De jongeren kunnen onvoldoende gericht werken aan hun perspectief, omdat school en instelling nog onvoldoende samenwerken met één plan.

Aanbeveling

De inspecties zijn van oordeel dat de instellingen voor gesloten jeugdzorg en de scholen bij het thema samenwerking op operationeel niveau dienen te functioneren. Nu dit bij Almata, locatie Ossendrecht en Almata Onderwijs bij één indicator nog niet het geval is, bevelen de inspecties aan dat deze binnen een half jaar in ieder geval operationeel is.

Bijlage 1 – Toetsingskader inspecties

Toelichting op scoreclassificaties per criterium.

Thema's	Criteria	Indicatoren	Bronnen
dagprogramma (leeftijd, vrije tijd)	De instelling zorgt dat het dagprogramma voldoende aansluit op de behoeften van jongeren	<ul style="list-style-type: none"> - jongeren ervaren dat het dagprogramma aansluit bij wat ze willen en aankunnen - medewerkers passen binnen de mogelijkheden het dagprogramma aan op wat jongeren willen en aankunnen 	jongeren medewerkers dagprogramma
	De instelling zorgt voor voldoende en gevarieerd aanbod in het dagprogramma	<ul style="list-style-type: none"> - jongeren ervaren dat er voldoende dagprogramma is met een gevarieerd aanbod - medewerkers zorgen voor voldoende dagprogramma met een gevarieerd aanbod 	jongeren medewerkers dagprogramma
	De instelling zorgt ervoor dat de jongeren voldoende invloed kunnen hebben op het dagprogramma	<ul style="list-style-type: none"> - jongeren ervaren dat zij invloed hebben op de invulling van het dagprogramma - medewerkers bieden jongeren de mogelijkheid om invloed te hebben op de invulling van het dagprogramma 	jongeren medewerkers
dagprogramma (school)	De intake van de school is van voldoende kwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> - school heeft een heldere intakeprocedure waarbij voorgeschiedenis en toekomstige schoolloopbaan expliciet worden vastgelegd samen met de jongere 	jongeren documenten
	De school zorgt dat iedere leerling op het juiste niveau met het onderwijs begint	<ul style="list-style-type: none"> - commissie van begeleiding (CvB) bepaalt voor <i>alle</i> leerlingen de beginsituatie 	CvB leerlingendossiers
	De school volgt de vorderingen en ontwikkelingen van de leerlingen voldoende	<ul style="list-style-type: none"> - voor alle leerlingen is er een leerlingvolgsysteem en op basis van dit systeem wordt het onderwijs vormgegeven 	medewerkers school leerlingendossiers
	De school heeft per leerling een toegesneden handelingsplan	<ul style="list-style-type: none"> - de school heeft een aanbod en aanpak die past bij de onderwijsbehoeften van de leerlingen verwoord in het handelingsplan 	medewerkers school leerlingendossiers
	De school heeft aandacht voor de samenstelling van de schoolgroepen	<ul style="list-style-type: none"> - de school bepaalt de samenstelling van de schoolgroepen aan de hand van de ontwikkelingsbehoeften van individuele jongeren 	medewerkers school jongeren lesobservaties

Thema's	Criteria	Indicatoren	Bronnen
	De school zorgt dat het personeel goed toegerust is voor het werk	<ul style="list-style-type: none"> - medewerkers worden structureel ondersteund bij het uitvoeren van hun dagelijkse werkzaamheden en maken gebruik van inwerkprogramma's, interne opleidingen en andere ondersteuningsvormen 	medewerkers school documenten
Samenwerking instelling en school	Het onderwijs is een essentieel onderdeel van de behandeling en heeft een vanzelfsprekende plaats	<ul style="list-style-type: none"> - bij opname in de instelling gaan jongeren zo snel mogelijk naar school - jongeren vertellen dat ze niet lang (1 à 2 weken) op plaatsing op school hebben gewacht - er is geen resultaat waardoor jongeren niet naar school kunnen - de school registreert en analyseert de lesuitval 	jongeren medewerkers instelling en school documenten
	School en instelling werken voldoende samen bij de dagelijkse begeleiding van de jongeren	<ul style="list-style-type: none"> - de inhoud van het multidisciplinair overleg is vastgelegd en betreft in ieder geval de dagelijkse begeleiding van individuele jongeren, zowel op de groepen als op school 	medewerkers instelling en school
	School en instelling werken voldoende samen bij het handelingsplan	<ul style="list-style-type: none"> - bespreken en evalueren van de handelingsplannen is ingebed in de overlegstructuur van de school en maakt onderdeel uit van het overleg met de instelling 	medewerkers instelling en school jongeren
Aandachtvolle omgeving	De instelling zorgt voor een fysieke leefomgeving van voldoende kwaliteit	<ul style="list-style-type: none"> - de samenwerking tussen school en instelling is geformaliseerd en maakt deel uit van het instellingsbeleid - de procedure voor het melden en registreren van incidenten is bij de medewerkers bekend en wordt als zodanig ook toegepast - er is een overzichtelijke incidentenregistratie - toedracht en afhandeling van incidenten wordt grondig onderzocht en vastgelegd - jongeren zijn tevreden over hun fysieke leefomgeving - de leefgroepen zijn passend en veilig ingericht - de leefgroepen zijn zichtbaar schoon 	medewerkers instelling en school jongeren leerlingendossiers
			jongeren medewerkers observatie

Thema's	Criteria	Indicatoren	Bronnen
	<p>De instelling zorgt ervoor dat de jongeren voldoende invloed kunnen hebben op hun fysieke leefomgeving</p> <p>De instelling zorgt ervoor dat de omgang binnen de instelling voldoende respectvol is</p> <p>De instelling zorgt ervoor dat de medewerkers een aandachtvolle houding hebben ten opzichte van de jongeren</p>	<ul style="list-style-type: none"> - jongeren ervaren dat zij invloed hebben op de inrichting van hun fysieke leefomgeving - medewerkers bieden jongeren de mogelijkheid invloed uit te oefenen op hun fysieke leefomgeving - jongeren ervaren dat respect binnen de instelling belangrijk is - jongeren ervaren dat zij medewerkers kunnen vertrouwen - medewerkers zijn zich bewust van hun voorbeeldgedrag en geven zelf het goede voorbeeld - jongeren ervaren dat er aandacht is voor hun interesses, familie, vrienden, identiteit, kleding, voeding, levensovertuiging, etc. - jongeren ervaren dat de medewerkers goed gedrag opmerken en complimenten maken - medewerkers hebben aandacht voor de interesses, familie, vrienden, identiteit, kleding, voeding, levensovertuiging, etc. van de jongeren - medewerkers belonen positief gedrag - medewerkers maken tijd en hebben aandacht voor de jongeren 	<p>jongeren medewerkers observatie</p> <p>jongeren medewerkers</p> <p>jongeren medewerkers</p>
Aandacht voor samenstelling leefgroep	<p>De instelling heeft aandacht voor de samenstelling van de leefgroepen</p> <p>De instelling heeft aandacht voor de inzet van personeel</p>	<ul style="list-style-type: none"> - medewerkers zijn zich bewust van de problematiek van de jongeren bij de samenstelling van de leefgroep - de instelling gaat flexibel om met inzet personeel wanneer de problematiek van jongeren daar om vraagt - van medewerkers wordt een verklaring omtrent het gedrag gevraagd (VOG) - medewerkers hebben voldoende pedagogische kennis. - medewerkers hebben voldoende kennis over de problematiek van de aanwezige populatie en handelen ernaar 	<p>medewerkers</p> <p>medewerkers</p> <p>personeelsdossiers medewerkers</p> <p>personeelsdossiers medewerkers jongeren</p>
Voldoende toegerust personeel	<p>De instelling heeft alleen medewerkers met een VOG in dienst</p> <p>De instelling heeft medewerkers met voldoende kennis en vaardigheden in dienst</p>		

Thema's	Criteria	Indicatoren	Bronnen
		<ul style="list-style-type: none"> - medewerkers hebben voldoende vaardigheden 	
	De instelling zorgt dat het personeel goed toegerust is voor het werk	<ul style="list-style-type: none"> - De instelling stuurt/coacht medewerkers op hun werk in de leefgroep 	medewerkers

Bijlage 2 – Rapport van bevindingen van de Inspectie van het Onderwijs

---

(Zie hierna.)

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

RAPPORT VAN BEVINDINGEN

ONDERZOEK NAAR KWALITEITSVERBETERING BIJ

ALMATA ONDERWIJS

Plaats : Ossendrecht en Den Dolder
BRIN-nummer : -
Cluster : 4
Onderzoek uitgevoerd op : 17 en 19 januari 2012
Rapport vastgesteld te Tilburg op : 16 april 2012

1. INLEIDING

De Inspectie van het Onderwijs voerde op 17 en 19 januari 2012 een onderzoek uit op Almata Onderwijs om een oordeel te kunnen uitspreken over de kwaliteit van het onderwijs en over de naleving van wet- en regelgeving. Almata Onderwijs verzorgt het onderwijs aan leerlingen die gedwongen verblijven in een jeugdzorginstelling in Ossendrecht en Den Dolder.

Aanleiding

Op 12 oktober en 15 november 2010 voerde de inspectie een kwaliteitsonderzoek uit bij Almata Onderwijs waarbij zij tekortkomingen vaststelde in de kwaliteitsaspecten cyclisch proces van kwaliteitszorg, het systeem van leerlingenzorg en het onderwijsleerproces. De bevindingen van het onderzoek beschreef de inspectie in het rapport dat op 22 februari 2011 is vastgesteld. Op basis van de beslisregel beoordeelde de inspectie de kwaliteit van het onderwijs toen als zwak en intensiverde haar toezicht. In het kader hiervan voert de inspectie nu een onderzoek uit om na te gaan of de eerder vastgestelde tekortkomingen zijn opgeheven. De inspectie stelt van dit onderzoek één rapport op en maakt onderscheid tussen de locaties waar deze van elkaar verschillen.

Toezichthistorie

De uitkomsten van het kwaliteitsonderzoek in oktober en november 2010 (vaststelling rapport 22 februari 2011) waren aanleiding om de school onder verscherpt toezicht te plaatsen. De school werkte tijdens de ruim één jaar durende fase van geïntensiveerd toezicht aan de hand van een plan van aanpak aan de verbetering van de kwaliteit. Dit plan is onderwerp van gesprek geweest in het voortgangsgesprek dat de inspectie op 22 september 2011 voerde met de school.

Onderzoeksopzet

Deze rapportage is gebaseerd op:

- Een analyse van documenten van de school waaronder: strategisch beleidsplan 2008-2012, verbeterplan 2011, jaarplan 2012, evaluatie plan van aanpak 2010 en 2011, zorgplan 2011 en tevredenheidsonderzoeken 2012.
- Een onderzoek op de twee locaties waarbij de volgende onderzoeksactiviteiten hebben plaatsgevonden:
  - het observeren van de onderwijspraktijk waaronder het uitvoeren van lesobservaties;
  - het voeren van gesprekken met de directie, de commissie voor de begeleiding, de stagecoördinator, de leerlingen en het personeel;
  - het bestuderen van leerlingendossiers waaronder het analyseren van handelingsplannen.

Na afloop van het onderzoek besprak de inspectie de bevindingen en conclusie op hoofdlijnen met de directie. Hierbij was een vertegenwoordiger van het bevoegd gezag aanwezig.

Uit het waarderingskader onderzocht de inspectie bij dit onderzoek de kern- en normindicatoren. Voor een volledig en actueel kwaliteitsprofiel voegde zij daaraan de indicatoren van het aspect 'cyclisch proces en voorwaarden van kwaliteitszorg' toe.

In het kader van wet- en regelgeving controleerde de inspectie de naleving van wettelijke voorschriften die verband houden met het schoolplan, de schoolgids en de onderwijstijd.

Toezichtkader

De inspectie baseert zich bij het onderzoek op het Toezichtkader speciaal onderwijs en voortgezet speciaal onderwijs 2005. In het jaarwerkplan verantwoordt de inspectie verder welke wettelijke aspecten zij onderzoekt. Deze documenten zijn te vinden op www.onderwijsinspectie.nl.

Opbouw rapport

In hoofdstuk 2 staan de bevindingen uit het onderzoek op het gebied van de onderwijskwaliteit en de wettelijke voorschriften. Daarna volgt een beschouwing waarin de inspectie de tekortkomingen toelicht en de schoolontwikkeling waar mogelijk in samenhang beschrijft. Hoofdstuk 3 bevat het toezichtarrangement. Het rapport beschrijft de kwaliteit van beide locaties (Ossendrecht en Den Dolder). Belangrijkste reden hiervoor is dat er bij de start van het onderzoek in 2010 ook sprake was van één rapport voor beide locaties. Met dit rapport rondt de Inspectie van het Onderwijs het traject van kwaliteitsverbetering af.

2. BEVINDINGEN

2.1 Kwaliteits- en nalevingsprofiel

In onderstaande tabel vermeldt de inspectie welke indicatoren zij bij dit onderzoek heeft betrokken en tot welke bevindingen het onderzoek heeft geleid. De nummering in de tabellen verwijst naar het volledige waarderingskader (voortgezet) speciaal onderwijs. De bevindingen staan weergegeven in de vorm van een score. De score geeft aan in welke mate de school de desbetreffende indicator heeft gerealiseerd. De inspectie onderzocht daarnaast of de school voldoet aan de naleving van enkele wettelijke voorschriften.

Legenda:

1. slecht
2. onvoldoende
3. voldoende
4. goed
5. niet te beoordelen (alleen bij opbrengsten)

Cyclisch proces kwaliteitszorg

	1	2	3	4
1.1 De school heeft inzicht in de verschillen in onderwijsbehoeften van haar leerlingenpopulatie.			•	
1.2 De school hanteert een onderwijsconcept dat aansluit bij haar leerlingenpopulatie.			•	
1.3 De school evalueert jaarlijks systematisch de kwaliteit van haar opbrengsten.		•		
1.4 De school evalueert regelmatig het leren en onderwijzen.			•	
1.5 De school evalueert regelmatig de leerlingenzorg.			•	
1.6 De school werkt planmatig aan verbeteractiviteiten.			•	
1.7 De school borgt de kwaliteit van het leren en onderwijzen en de leerlingenzorg.		•		
1.8 De school rapporteert aan belanghebbenden inzichtelijk over de gerealiseerde kwaliteit van haar onderwijs.			•	

Voorwaarden kwaliteitszorg

	1	2	3	4
2.1 De schoolleiding stuurt de kwaliteitszorg aan.			•	
2.2 De kwaliteitszorg is verbonden met de visie op leren en onderwijzen en de leerlingenzorg zoals geformuleerd in het schoolplan.			•	
2.3 De schoolleiding zorgt voor een professionele schoolcultuur.			•	
2.4 Bij de zorg voor kwaliteit zijn personeel, directie, leerlingen, ouders/verzorgers en bestuur betrokken.			•	

Systeem van leerlingenzorg

	1	2	3	4
3.1 De commissie voor de begeleiding bepaalt de onderwijsrelevante beginsituatie van de leerlingen.			•	
3.3 De school stelt een handelingsplan vast in overeenstemming met de ouders.			•	
3.5 De school gebruikt een samenhangend systeem van instrumenten en procedures voor het volgen van de vorderingen en ontwikkeling van de leerlingen.		•		
3.8 De commissie voor de begeleiding evalueert de uitvoering van het handelingsplan.			•	

Functionaliteit handelingsplanning	1	2	3	4	
4.1 De leerinhouden komen overeen met de afspraken in de documenten voor handelingsplanning.			•		
Leerstofaanbod	1	2	3	4	
5.1 De school hanteert een leerstofaanbod voor de schoolse vakken.			•		
5.4 Het leerstofaanbod sluit aan op het uitstroomperspectief van de leerlingen.		•			
5.5 Het leerstofaanbod maakt het mogelijk gericht in te spelen op verschillen tussen leerlingen.			•		
Onderwijstijd	1	2	3	4	
6.3 De teamleden maken efficiënt gebruik van de geplande onderwijstijd.			•		
6.4 De school stemt de hoeveelheid tijd af op de onderwijsbehoeften van (individuele) leerlingen.		•			
(Ortho)pedagogisch handelen	1	2	3	4	
7.2 De teamleden gaan op een respectvolle wijze met de leerlingen om.			•		
7.4 De teamleden handhaven de gedragsregels.			•		
7.6 De teamleden stemmen hun (ortho)pedagogisch handelen af op de onderwijsbehoeften van de leerlingen.			•		
(Ortho)didactisch handelen	1	2	3	4	
8.2 De leraren leggen duidelijk uit.		•			
8.4 De leraren stimuleren de leerlingen tot denken.		•			
8.5 De leraren realiseren een taakgerichte werksfeer.			•		
8.7 De leraren stemmen de instructie en verwerking af op de onderwijsbehoeften van de leerling.			•		
Actieve en zelfstandige rol leerlingen	1	2	3	4	
9.1 De leerlingen zijn actief betrokken bij de onderwijsactiviteiten.			•		
9.3 De leerlingen hebben verantwoordelijkheid voor de organisatie van hun leerproces, die past bij hun ontwikkelingsniveau.			•		
Schoolklimaat	1	2	3	4	
10.1 De school heeft inzicht in de beleving van de sociale veiligheid door leerlingen en personeel en in de incidenten die zich op het gebied van sociale veiligheid op school voordoen.			•		
10.2 De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op het voorkomen van incidenten in en om de school.			•		
10.3 De school heeft een veiligheidsbeleid gericht op afhandeling van incidenten in en om de school.			•		
10.4 De leerlingen en de teamleden voelen zich aantoonbaar veilig op school.			•		
10.5 De ouders ervaren de school als veilig voor hun kind(eren).			•		
10.6 De ouders tonen zich betrokken bij de school door de activiteiten die de school daartoe onderneemt.			•		
Opbrengsten	1	2	3	4	5
11.4 De resultaten van de leerlingen aan het eind van de schoolperiode liggen ten minste op het niveau dat op grond van de kenmerken van de leerlingen mag worden verwacht.					•

Wet- en regelgeving

- De school heeft de vastgestelde schoolgids aan de inspectie toegestuurd (WEC, artikel 27).
- De school heeft het vastgestelde schoolplan aan de inspectie toegestuurd (WEC, artikel 27).
- De onderwijstijd voldoet aan de wettelijke voorschriften (WEC, artikel 11).

Ja   **Nee**

-
-
-

2.2 Beschouwing

Algemeen beeld

De inspectie concludeert dat het niveau van de kwaliteit van het onderwijs op Almata Onderwijs voldoende is. Zij komt tot dit oordeel op basis van de beslisregel die zij toepast op het aspect 'systeem van leerlingenzorg'.

Het afgelopen jaar heeft de school geïnvesteerd in de kwaliteit van de leerlingenzorg met als resultaat dat de inspectie drie van de vier normindicatoren met een voldoende waardeert. De school is gestart met het opzetten van verschillende leerroutes met daaraan gekoppeld de implementatie van de leerlijnen. Dit zorgt ervoor dat de school planmatiger werkt aan de ontwikkeling van de leerlingen. Het systematisch volgen van de vorderingen en ontwikkelingen van de leerlingen schiet bij de locatie Ossendrecht op enkele punten te kort. De kwaliteitszorg is op het gebied van de evaluatie ten opzichte van de situatie in 2010 sterk verbeterd. De verdere implementatie van de nieuwe ontwikkelingen vraagt de nodige aandacht van de school. De kwaliteit van het onderwijzen en leren en de leerlingenzorg is op dit moment onvoldoende geborgd en daardoor is de reeds gerealiseerde kwaliteit kwetsbaar. Voor het onderwijsleerproces ziet de inspectie enkele tekortkomingen in het didactisch handelen, de onderwijstijd en het leerstofaanbod. De overige aspecten van het onderwijsleerproces waardeert de inspectie met een voldoende.

Opvallend sterk is de houding en motivatie van de personeelsleden in het licht van de komende fusieontwikkelingen. De onzekerheid die deze fusie met zich meebrengt en de krimp van 172 naar 100 leerlingplaatsen voor de locatie Den Dolder, lijkt geen invloed te hebben op het functioneren van de teamleden.

De inspectie heeft twee tekortkomingen geconstateerd in de naleving van wet- en regelgeving. Deze hebben betrekking op artikel 41 a (eerste lid) en artikel 14 (eerste lid) van de Wet op de expertisecentra (WEC).

Toelichting

Cyclisch proces kwaliteitszorg

De oordelen die de inspectie geeft op de indicatoren behorend bij het cyclisch proces van kwaliteitszorg laten een sterke verbetering zien ten opzichte van de oordelen die de inspectie gaf tijdens het kwaliteitsonderzoek in 2010.

Almata Onderwijs heeft haar kwaliteitsbeleid beschreven en planmatig uitgevoerd. Zij is in staat de juiste prioriteiten te stellen, verbeteractiviteiten gericht te plannen, uit te voeren en te evalueren. De zelfevaluaties in de vorm van tevredenheidsonderzoeken vinden structureel plaats en vertonen samenhang met de visie en de doelen van de school. Op deze wijze laat de school zien, cyclisch te werken aan de zorg voor kwaliteit. De school betreft hierbij het onderwijsteam en de medewerkers van de jeugdzorginstelling. De samenwerking met de jeugdzorginstelling verbeterde ten opzichte van het vorige onderzoek in 2010, maar het werken volgens het principe één-kind-één-plan blijft een punt van aandacht.

Het systematisch evalueren van de kwaliteit van de opbrengsten is niet aan de orde. De geformuleerde ontwikkelingsperspectieven en de daarbij behorende uitstroomprofielen zijn in ontwikkeling. De school legt geen eigen normen vast voor de verwachte opbrengsten.

De borging van het leren en onderwijzen en de leerlingenzorg beoordeelt de inspectie als onvoldoende. De school heeft het afgelopen jaar vele nieuwe ontwikkelingen in gang gezet. Veel van deze ontwikkelingen zijn niet geheel geïmplementeerd waardoor de fase van borgen

niet is aangebroken. Er zijn wel onderdelen van de borging zichtbaar maar in de volle breedte van leren en onderwijzen en de leerlingenzorg gebeurt dit te weinig. De kaders ontbreken waarin en hoe borging plaatsvindt. De school informeert verschillende belanghebbenden over de kwaliteit van haar onderwijs. De inspectie is van mening dat zij actiever beleid kan voeren om ouders nog gericht te informeren.

Systeem van leerlingenzorg en functionaliteit van handelingsplanning

De inspectie waardeert drie van de vier normindicatoren van het systeem van leerlingenzorg met een voldoende.

De samenstelling van de commissie voor de begeleiding (cvb) is conform de wettelijke voorschriften (artikel 40b WEC). Voor zowel de locatie Den Dolder als de locatie Ossendrecht is de medische deskundigheid en de psychologische deskundigheid vertegenwoordigd in de cvb. Voor de locatie Den Dolder geldt dat de aanwezige medische dienst alle nieuwe leerlingen onderzoekt en belangrijke medische problemen doorgeeft aan de school. Bij de plaatsing van een leerling stelt de cvb de beginsituatie van een leerling vast door een drempelonderzoek af te nemen en een intakegesprek te houden. Op basis van deze gegevens maakt de school een onderwijsperspectiefplan en plaatst zij de leerling in een bepaald profiel. De kwaliteit van het onderwijsperspectiefplan is voldoende. De belemmerende en bevorderende factoren zijn vastgelegd en de school formuleert concrete korte en lange termijndoelen voor de sociaal-emotionele en didactische ontwikkeling. Deze doelen en de daarbij geformuleerde interventies geven richting aan het handelen van de leerkracht in de klas. Het geformuleerde ontwikkelingsperspectief, uiteengezet in doelen en gekoppeld aan leerlijnen, zorgt ervoor dat de school planmatig werkt aan de ontwikkeling van de leerlingen.

Bij de dossieranalyse constateert de inspectie dat een groot deel van de onderwijsperspectiefplannen (handelingsplannen) niet ondertekend is door ouders. De school loopt hier tegen de grenzen van de bereidheid van ouders aan. Zij voert actief beleid om ouders te betrekken bij de begeleiding van de school maar verschillende contextfactoren zorgen ervoor dat de opkomst van ouders minimaal is. Zo bespreekt de school het onderwijsperspectiefplan met ouders wanneer zij de jeugdzorginstelling bezoeken om het hulpverleningsplan van de instelling te bespreken. De school stelt de onderwijsperspectiefplannen in samenspraak met de leerlingen op en deze plannen zijn ook ondertekend door de leerlingen.

Almata Onderwijs hanteert methodegebonden toetsen voor het volgen van de didactische vorderingen van de leerlingen. Daarnaast neemt zij (proef) KSE-examens af. Voor de sociaal-emotionele ontwikkeling hanteert de school een methodiek maar zij geeft aan dat dit aanbod onvoldoende past bij de doelgroep. Tevens kan de locatie in Ossendrecht de effecten van het aanbod niet aannemelijk maken omdat zij geen (passend) leerlingvolgsysteem hanteert voor de sociaal-emotionele ontwikkeling. Voor wat betreft de locatie Den Dolder oordeelt de inspectie positiever. Deze locatie werkt gericht en planmatiger met de competentiekaarten waarin individuele sociaal-emotionele doelen van de leerlingen van zowel de jeugdzorginstelling als de school zijn opgenomen. Eenmaal in de zes weken worden deze doelen geëvalueerd en zo nodig bijgesteld.

De school evalueert zeswekelijks de doelen uit het onderwijsperspectiefplan. De kwaliteit van de evaluatie is voldoende. De school beschrijft of een doel wel of niet behaald is en analyseert of de geformuleerde interventie (factoren met betrekking tot de aanpak, de organisatie en het handelen van de leerkracht) tot het gewenste resultaat heeft geleid. Zij betreft daarbij de resultaten van de toetsen. Een aandachtspunt is het inzichtelijk maken van de onderbouwing van de keuzes van de school bij het opstellen van nieuwe doelen en het formuleren van het algemene ontwikkelingsperspectief.

Op dit moment kan de school zich niet verantwoorden over de behaalde opbrengsten. Het ontwikkelingsperspectief met de daarbij behorende lange termijn doelen zijn daarvoor niet specifiek genoeg geformuleerd en ook niet voor alle basisvakken uitgewerkt. Daarnaast zijn er noch bij de school noch bij de inspectie normen beschikbaar om eindresultaten van leerlingen te wegen en er een oordeel aan te verbinden.

Onderwijsleerproces

De inspectie constateert dat het onderwijsleerproces op de meeste indicatoren is verbeterd ten opzichte van het kwaliteitsonderzoek in 2010. Sterke punten van de school zijn het pedagogisch handelen van de leerkrachten en het pedagogisch klimaat. De tekortkomingen betreffen vooral het didactisch handelen en de afstemming van de onderwijstijd en het leerstofaanbod op de behoefte en het uitstroomprofiel van de leerling.

Almata Onderwijs hanteert een leerstofaanbod voor de schoolse vakken. Wel constateert de inspectie dat de locatie Ossendrecht momenteel geen lichamelijke opvoeding verzorgt. Daarmee handelt deze locatie in strijd met de wet (artikel 14, eerste lid WEC). Met de ontwikkeling van de leerlijnen voor het praktische aanbod en de ontwikkeling van de verschillende leerroutes gekoppeld aan de uitstroomprofielen, heeft de school een stap in de goede richting gezet. Dit aanbod is niet voor alle vakken van de verschillende leerroutes concreet uitgewerkt. Het leerstofaanbod is daardoor onvoldoende afgestemd op het uitstroomprofiel.

De onderwijstijd zet de school efficiënt in. De afstemming van de onderwijstijd beoordeelt de inspectie als onvoldoende omdat een beredeneerde afweging van tijd in relatie tot de onderwijsbehoefte, ontbreekt. Voor de locatie Den Dolder geldt dit in mindere mate; hier is sprake van de inzet van tijd, gekoppeld aan de leerroute en uitstroombestemming. De therapieën en mentorgesprekken op de jeugdzorginstelling vinden op een willekeurig moment tijdens het onderwijs plaats. Het belang van het onderwijs is daarbij ondergeschikt. Mede daardoor stemt de school de onderwijstijd onvoldoende af op de behoefte van de (individuele) leerling.

De kwaliteit van de instructie is onvoldoende. Tijdens de lesobservaties heeft de inspectie weinig geplande instructiemomenten gezien. De instructies die de inspectie zag, werden niet geplaatst binnen een betekenisvolle context en waren van onvoldoende kwaliteit. Een positief onderscheid maakt de inspectie voor de praktijkvakken op de locatie Den Dolder. De instructie die de inspectie daar observeerde, beoordeelt zij als voldoende. De inspectie constateert dat op beide locaties leerlingen weinig worden uitgedaagd om zelf na te denken en tot oplossingen te komen.

De school ontwikkelt op dit moment groepsplannen voor de verschillende stromingen waarmee zij verwacht dat de instructie en verwerking beter dan voorheen is afgestemd op de behoefte van de leerlingen.

Bij de lesobservaties zag de inspectie dat leerlingen taakgericht aan het werk waren en actief betrokken werden bij de les. Ook de zelfverantwoordelijkheid van de leerlingen wordt in voldoende mate gestimuleerd. De school stelt het onderwijsperspectiefplan samen met de leerlingen op en ook betreft zij de leerlingen bij de evaluatie van de doelen. Verder stimuleert de school de zelfstandigheid van leerlingen door te werken met weekplanners. Hierbij begeleidt de leerkracht de leerling bij het plannen van de leerstof en evalueert tussentijds hoe dit proces verloopt.

De inspectie waardeert het schoolklimaat met een voldoende. De school straalt rust, orde en veiligheid uit. Zij hanteert een uitgebreid veiligheidsbeleid en heeft inzicht in de beleving van de veiligheid van leraren en leerlingen. De school investeert in voldoende mate

om ouders te betrekken bij de school maar helaas bereikt zij een groot deel van de ouders niet voor gesprekken over het onderwijsperspectiefplan of over algemene schoolse zaken.

3. TOEZICHTARRANGEMENT

Kwaliteit

De Inspectie van het Onderwijs kent aan Almata Onderwijs het basisarrangement toe. Dit betekent dat de inspectie op dit moment geen reden heeft om het toezicht te intensiveren. Het basistoezicht bestaat uit een jaarlijkse risicoanalyse en eventueel een themaonderzoek.

Naleving

De inspectie heeft één tekortkoming vastgesteld in de naleving van wettelijke voorschriften. Dit betreft:

- Artikel 14, eerste lid WEC: Voortgezet speciaal onderwijs omvat in elk geval lichamelijke opvoeding (locatie Ossendrecht).

Het bevoegd gezag dient de geconstateerde tekortkoming in de naleving van wettelijke voorschriften op te heffen.

De Inspectie van het Onderwijs geeft het bevoegd gezag daarom de volgende opdracht:

- Het bevoegd gezag dient de geconstateerde tekortkoming in de naleving van wettelijke voorschriften op te heffen. In mei 2012 maakt het bevoegd gezag aan de inspectie kenbaar of de tekortkoming is opgeheven.

Bijlage 3 – Het onderzoek van de Inspectie Jeugdzorg

Aanleiding en probleemstelling

In september 2008 heeft de MOgroep het Kwaliteitskader Gesloten Jeugdzorg vastgesteld. Het Kwaliteitskader bevat veldnormen voor de sector en is opgesteld door afgevaardigden van de gesloten jeugdzorgaanbieders samen met de betrokken inspecties; naast de Inspectie Jeugdzorg zijn dat de Inspectie voor de Gezondheidszorg en de Inspectie van het Onderwijs.

Het nieuwe zorgaanbod is nog in ontwikkeling, daarom staan in het Kwaliteitskader *drie stadia* waarin de aanbieders van gesloten jeugdzorg moeten gaan voldoen aan deze normen. In navolging van de drie stadia in het Kwaliteitskader, heeft de Inspectie Jeugdzorg toezicht in drie stappen gepland. Zij noemt dit het stapsgewijze toezicht, dat zij op verzoek van de minister voor Jeugd en Gezin uitvoert op alle instellingen voor gesloten jeugdzorg in de periode 2008 t/m 2012.

De Inspectie Jeugdzorg heeft in 2009 en 2010 stap 1 van het stapsgewijze toezicht uitgevoerd, inclusief enige hertoetsen bij instellingen die bij het toezicht in eerste instantie geen voldoende hadden gescoord. Dit was het toezicht op de rechtspositie van jongeren in de gesloten jeugdzorg⁹.

In 2010 en 2011 is de uitvoering van stap 2 van het stapsgewijze toezicht aan de beurt. Net als stap 1 vindt ook stap 2 plaats bij alle instellingen voor gesloten jeugdzorg.

De inspectie voert dit toezicht stap 2 uit samen met de Inspectie van het Onderwijs en de Inspectie voor de Gezondheidszorg. In stap 2 komen normen uit de volgende thema's in het Kwaliteitskader aan bod: Opvoeding, Dagprogrammering en Personeel.

Samengevat gaat het hier om het dagelijkse leven van de jongeren in de instelling en om randvoorwaarden voor behandeling.

Het belang van het kind staat voor de inspectie voorop. In stap 1 toetst de inspectie de rechtspositie van de kinderen en hoe er wordt omgegaan met hun verlot. In stap 2 wordt het leefklimaat binnen de instelling getoetst. Dat het leefklimaat de behandeling van de kinderen (en jongeren) ondersteunt, is volgens de inspectie een belangrijke randvoorwaarde voor het slagen van hun behandeling. Het Kwaliteitskader geeft onder het thema 'Opvoeding' een aantal normen over het leefklimaat die veelal open geformuleerd zijn.

De inspectie heeft zich voor de invulling van deze open normen door een aantal bronnen laten inspireren:

- een bijeenkomst "*Open normen*" die zij heeft georganiseerd met vertegenwoordigers uit "het veld" in oktober 2009;
- het boek "*Kwaliteitsstandaarden jeugdzorg Q4C. Wat kinderen en jongeren belangrijk vinden als ze niet thuis wonen*"¹⁰;

⁹ In de inleidende notitie aan de minister over het stapsgewijze toezicht wordt stap 1 het toezicht op de gesloten leefomgeving genoemd. De criteria over de rechtspositie zijn in het Kwaliteitskader onder dit thema opgenomen.

¹⁰ Onder redactie van Fiet van Berk en Leo Rutjes, Houten 2009.

- het rapport "Goed bejegenen. Beginselen voor het omgaan met ingesloten" van de Raad voor de Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming¹¹;
- het artikel "Pedagogisch handelen in de residentiële zorg. Zes uitgangspunten voor een goed pedagogisch klimaat"¹².

Deze bronnen zijn ook belangrijk geweest bij de keuze op welke criteria de inspectie zich bij het toezicht in het bijzonder zou richten en hoe de thema's Dagprogrammering en Personeel uit het Kwaliteitskader zijn ingevuld.

De samenwerking met de Inspectie van het Onderwijs betreft met name het thema Dagprogrammering, omdat hierin het onderwijs een essentieel onderdeel vormt. Het onderwijs kan wezenlijk bijdragen aan het perspectief van de jongeren. Daarnaast is goede samenwerking en uitwisseling tussen instelling en school een belangrijke voorwaarde voor een goede behandeling. De beide inspecties voeren samen het toezicht stap 2 uit, de Inspectie Jeugdzorg in de instelling en de Inspectie van het Onderwijs in de bijbehorende school.

De samenwerking met de Inspectie voor de Gezondheidszorg betreft met name het thema Personeel, omdat het van belang is dat het personeel voldoende toegerust is om een psychische of psychiatrische stoornis bij de jongeren te herkennen en om escalatie van problematisch gedrag te voorkómen. De Inspectie Jeugdzorg toetst deze criteria. De Inspectie voor de Gezondheidszorg komt in actie als de bevindingen van de Inspectie Jeugdzorg daartoe aanleiding geven.

De Inspectie Jeugdzorg toetst, gezien de richting van het onderzoek, niet *alle* normen met betrekking tot de thema's Opvoeding, Dagprogrammering en Personeel. De keuze van de criteria en indicatoren komt voort uit de bovengenoemde inspiratiebronnen.

Een thema dat vanuit de instellingen voor gesloten jeugdzorg en vanuit de jongeren wordt aangegeven als belangrijk voor het leefklimaat is de samenwerking en het contact met de ouders. Omdat de inspectie met de sector heeft afgesproken dat de samenwerking met de ouders in stap 3 van het toezicht wordt getoetst, zal dit onderdeel bij stap 2 niet aan de orde komen. Voor een goed leefklimaat is ook veiligheid een belangrijk criterium. Omdat dit al getoetst is in de entreetoets, komt dit criterium bij stap 2 niet uitgebreid meer aan de orde.

Vraagstelling

De inspectie heeft de volgende vraagstelling voor het onderzoek geformuleerd:

In hoeverre is de instelling voor gesloten jeugdzorg in staat een veilig en verantwoord leefklimaat voor de jongeren te bieden?

Werkwijze

Het onderzoek per instelling bestaat uit een analyse van gegevens van de instelling en een praktijktoets.

---

¹¹ Versie 2010.

¹² Door Netty Jongepier, Macha Struijk en Peer van der Helm, gepubliceerd in JeugdenCo, Kennis 01-2010.

Er zit een vaste volgorde in het onderzoek:

1. opvragen feitelijke informatie bij de instelling (voor zover nog niet bij de inspectie bekend) over
  - o groeps grootte,
  - o aantal groepsleiders op de groep,
  - o verloop onder groepsleiders,
  - o opleidingsniveau groepsleiders,
  - o dagprogramma;
2. opvragen eigen score instelling op de indicatoren in het toetsingskader van de inspectie, vooraf te mailen aan de inspectie;
3. enquête op school kinderen / jongeren, af te nemen door de inspectie;
4. observaties op de leefgroepen;
5. interview met medewerker kwaliteit;
6. interviews met kinderen / jongeren;
7. interviews met groepsleiders;
8. interviews met gedragswetenschappers en teamleiders;
9. mogelijk analyse van enige cliëntendossiers.

De inspectie start met het analyseren van feitelijke informatie van de instellingen. De inspectie gebruikt de eigen scores van de instelling op de indicatoren in het toetsingskader om het toezicht op maat te maken.

De inspecteurs nemen daarna op de eerste dag van de praktijktoets een enquête af onder alle kinderen en jongeren met behulp van stemkastjes. Ook voert de inspectie observaties uit op de leefgroepen.

De inspectie analyseert mogelijk enige cliëntendossiers voor zover dit nodig is om eerder ingewonnen informatie te checken.

De werkwijze is zo ingericht dat deze betrouwbare informatie oplevert om het leefklimaat te beoordelen en de instellingen en de bewindspersoon op de hoogte te stellen van de kwaliteit, zodat waar nodig verbeteringen kunnen worden aangebracht.

De inspectie voert het toezicht uit in de tweede helft van 2010 en het eerste kwartaal van 2011 bij *alle* bestaande instellingen voor gesloten jeugdzorg. Bij instellingen met meerdere vestigingen streeft de inspectie naar toetsing van die vestiging die de inspectie nog niet eerder bezocht heeft.

Rapportage

De inspectie vraagt de instelling of het concept rapport feitelijke onjuistheden bevat en wat de inhoudelijke reactie van de instelling op het rapport is. Na verwerking van de feitelijke onjuistheden stelt de inspectie de rapportage vast. In het vastgestelde rapport neemt de inspectie de aanbevelingen aan de instelling op en, in een bijlage, de inhoudelijke reactie van de instelling. In het rapport komt in principe een aparte paragraaf met het oordeel van de Inspectie van het Onderwijs over de school.

Als de inspectie de rapportages heeft vastgesteld, biedt zij deze aan aan de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, en aan de instellingen zelf. De inspectie plaatst de vastgestelde rapporten op haar website.

De Inspectie Jeugdzorg schrijft na het toezicht stap 2 voor de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport een geaggregeerde notitie over de resultaten van het toezicht stap 2.

Bijlage 4 – Inhoudelijke reactie van de instelling op het rapport

---

(Zie hierna.)

Inhoudelijke reactie van Almata Ossendrecht op het concept rapport van de IJZ m.b.t. stap 2 toetsing van het leefklimaat.

1. De problemen m.b.t. het gebouw Boszicht

De geconstateerde problemen zijn herkenbaar en zijn al langere tijd onderwerp van onderzoek naar adequate en duurzame oplossingen. Hierin is op dit moment nog een tweedeling te zien in de oplossingen, nl. tijdelijke oplossingen in afwachting van de realisatie van permanente.

a. Het gebruik van de sanitaire voorziening 's nachts.

De tijdelijke oplossing hiervoor is de inzet van een extra nachtdienst zodat jongeren via de intercom aan kunnen geven dat zij gebruik willen maken van het toilet, hun deur ontsloten wordt door de nachtdienst en, na het toiletgebruik weer gesloten wordt.

De permanente oplossing is de vervanging van de deursloten zodat deze op afstand (vanuit de CP) individueel ontsloten en gesloten kunnen worden. Jongeren kunnen dan via de intercom aangeven dat zij naar het toilet willen en de deur wordt dan van afstand ont- en gesloten. Twee camera's in de gang registreren de bewegingen op de gang. Deze oplossing is per 13 augustus gerealiseerd.

b. De klimaatbeheersing

De tijdelijke oplossing van dit moment is de plaatsing van twee mobiele airco-units op de gang van de tweede verdieping.

De permanente oplossing wordt de vervanging van de luchtbehandelingkast, het aan- en verleggen van aan- en afvoerkanalen, waardoor de mogelijkheid ontstaat om gekoelde luchtcirculatie te krijgen. Hiermee wordt een zgn. topkoeling bereikt wat wil zeggen dat de temperatuur op de kamers circa 4 á 5 graden lager zal kunnen zijn dan de buitentemperatuur. Dit is nu in de project voorbereidings- en engineeringfase en wordt uitgevoerd onder de regie van de RGD. Oplevering zal plaatsvinden rond 1 oktober.

2. Kennis en vaardigheden medewerkers

In paragraaf 2.4 wordt geconstateerd dat de groepsleiding te weinig deskundigheidsbevordering aangeboden krijgt op de onderdelen psycho-pathologie en kennis over het omgaan met licht verstandelijk beperkte jongeren.

Met betrekking tot de kennis van de psycho-pathologie in het algemeen en het herkennen van psychiatrische problematiek en ziektebeelden in het bijzonder delen wij de constatering dat daar nog het nodige te verbeteren valt. Dat was voor ons eind vorig jaar al aanleiding om met Avans+ een op onze maat gemaakte opleiding te ontwikkelen die in-service verzorgd wordt. Dit is de opleiding "Psychiatrische problemen identificeren" die op (post)HBO niveau gegeven wordt. Voordat een groepsleider aan deze opleiding kan deelnemen vond/vindt er een individueel intakegesprek met de hoofddocent en de opleidingscoördinator van Avans+ plaats. Daarbij worden onder meer motivatie en mogelijkheden van de kandidaat getoetst en medewerkers met een afgeronde MBO-opleiding worden geïnformeerd over de van hen verwachte extra investering om de opleiding met een certificaat af te ronden.

In 15 dagdelen wordt kijkend naar de praktijk van Almata Ossendrecht een gedegen theoretische kennis- en referentiekader aangeboden. In de voorbereidingen is nadrukkelijk als voorwaarde gesteld dat er expliciete aandacht moet zijn voor de lichte verstandelijke beperking van onze cliënten. De hoofddocente is ook werkzaam binnen de VG-sector.

In 2012 gaan 2 opleidingsgroepen van 12 groepsleiders (=45%) van start (vanaf 17 april tot eind december '12 en vanaf 25 september '12 tot voorjaar 2013). Geen van de kandidaten met een MBO-opleidingsniveau werd op basis van het intakegesprek in maart '12 voor de eerste opleidingsgroep afgewezen. Samen met de deelnemers van de eerste opleidingsgroep wordt in augustus '12 de eerste tussenevaluatie gehouden, zodat eventueel gewenste bijstellingen, aanvullingen in het programma voor de tweede groep kunnen worden verwerkt. Aan het eind van 2012 wordt mede op basis van de eindevaluatie van de eerste opleidingsgroep een besluit genomen over de wijze waarop in 2013 voor de overige groepsleiders (aanvullende) opleiding met betrekking tot psychiatrische problematiek wordt vorm gegeven.

Zoals hierboven vermeld is bij de opleiding "Psychiatrische problemen identificeren" gebruik gemaakt van de situatie dat deze op maat gemaakt is voor ons, door expliciete aandacht te vragen voor de LVB problematiek. Gelukkig blijkt uit de operationeel-score en de toelichting dat groepsleiding over het algemeen de jongeren goed weet te bereiken. Zodanig dat onze LVB-jongeren een aandacht- en respectvolle houding/bejegening ervaren. Er is alleen al op basis van (vele jaren) ervaring veel kennis over hoe om te gaan met deze doelgroep. Het kan echter altijd beter. Het is dan ook goed om te constateren dat de groepsleiding daarbij duidelijk de lat hoog legt en meer kennis aangereikt wil worden.

In dit kader is afgesproken dat wij in de evaluatie van de opleiding "Psychiatrische problemen identificeren" extra aandacht zullen besteden aan de vooraf opgestelde voorwaarden dat er specifieke aandacht gegeven wordt aan de LVB-problematiek.

Daarnaast zal de methodiekcoach hier ook extra aandacht aan besteden.

De behandelcoördinatoren zullen extra alert zijn op signalen dat er in de begeleiding en behandeling van onze jongeren onvoldoende rekening gehouden wordt met de specifieke kenmerken van het hebben van een lichte verstandelijke beperking. Zij zullen samen met het hoofd behandeling vaststellen hoe daar het beste een gericht aanbod voor gedaan kan worden.

We zitten middenin het proces van de implementatie van een vernieuwde behandelvisie. Hierin wordt expliciet aandacht gegeven aan deze problematiek.

In het rapport wordt terecht melding gemaakt van de complexe context waarin onze organisatie zich bevindt. Door de reorganisatie en komende privatisering was het Sociaal Flankeren Beleid (SFB) voor alle medewerkers van toepassing. Daardoor zijn dit jaar ongeveer 75 medewerkers met een opleiding bezig. Dit legt enerzijds een grote druk op de roostering maar vraagt ook om goede afwegingen van de belastbaarheid van medewerkers bij het aanbieden van deskundigheidsbevordering.

3. Sturing en coaching personeel

Wij delen de constatering in paragraaf 2.4 dat de groepsleiding onvoldoende sturing van de behandelcoördinatoren ervaren. De wijze waarop nu de adviezen en handvatten aangereikt worden, hebben in zijn algemeenheid te weinig effect. Het gemis aan ondersteuning dat de groepsleiding ervaart duidt er op dat de adviezen te weinig handelingsgericht zijn.

De behandelcoördinatoren zijn zich hiervan bewust en gezamenlijk zijn we op zoek naar (substantiële) wijzigingen in de manier van werken die tot daadwerkelijke verbetering moeten leiden. Was voorheen de benadering dat er te weinig tijd vrijgemaakt kan worden om vaker op de groep aanwezig te zijn, kiezen we nu voor de ingang hoe het werk zodanig anders georganiseerd kan worden dat die aanwezigheid gewaarborgd is. Tevens groeit het besef dat tijd die besteed wordt aan het regelmatig op de groep aanwezig zijn op zich, op andere momenten, weer tijd op zal leveren.

Daartoe zetten we de volgende stappen:

- We hebben het zorgproces voorjaar '12 zodanig gherdefinieerd dat er efficiënter gewerkt kan worden.
- IJza wordt vanaf augustus '12 zodanig opnieuw ingericht dat het deze nieuwe werkwijze optimaal ondersteund.
- We hebben vaste duale koppels (afdelingshoofd en behandelcoördinator) gerealiseerd.
- Locatiedirecteur en Hoofd Behandeling gaan periodieke (coaching)gesprekken houden met deze duale koppels.
- Met de behandelcoördinatoren wordt ook besproken dat zij in hun taak betreffende de behandeling en begeleiding van individuele jongeren nadrukkelijker aandacht schenken aan het coachen en sturen van groepsleiding, zodat deze de taak om samen met de jongeren aan hun behandeldoelen te werken zo goed mogelijk kan uitvoeren (mede rekening houdend met groepsdynamische verschijnselen).
- Een vervolg op het bovenstaande is dat tijdens zogeheten Groot Teamvergaderingen met ieder team de wensen van groepsleiding nadrukkelijker geconcretiseerd worden: op welke momenten en wijze deze meer sturing en advies wenst, hetgeen afhankelijk van de fase van de teamontwikkeling, de op een bepaald moment opgenomen groep jongeren kan variëren (opnieuw vanaf augustus '12).
- We hebben besloten de Senior plus taak stop te zetten. De huidige groep senioren met deze taak is hiervan op de hoogte. September '12 wordt met hen, afdelingshoofden en behandelcoördinatoren besproken wie en op welke wijze een deel van de werkzaamheden behorend bij die taak in het vervolg zal uitvoeren. Hierdoor zal de behandelcoördinator dichterbij de groep komen te staan en zal daar ook ruimte voor krijgen. Tevens maakt dit een betere, sterkere positionering van de senior groepsleider en de methodiekcoach mogelijk.
- Bovenstaande leidt tot een substantiële toename van de aanwezigheid van behandelcoördinatoren op de groep / bij de teams vanaf november 2012.
- Vanaf eind 2012 zal er worden gestart met een training voor pedagogisch medewerkers, zoals die ontwikkeld werd door P. van der Helm (TOP-PM).

**Reactie op het leefklimaat onderzoek dd juli 2012, t.a.v. het punt:
School en instelling werken onvoldoende samen bij het behandelplan.**

Almata onderwijs en Almata Jeugdzorg plus

Om een reactie te geven met de juiste onderbouwing lijkt het me van belang om het primair proces, kort toe te lichten.

Binnen Almata onderwijs en Almata jeugdzorg werken wij met het geïntegreerd onderwijsdag programma.

- De behandelcoördinator schrijft een behandelplan voor de jongere en spreekt de doelen met de jongere door.
- De behandel coördinator spreekt wekelijks het gekozen traject voor een jongere met de schoolpsycholoog door.
- De schoolpsycholoog bespreekt dit met de zorg coördinator en de docentencoach.
- De zorg coördinator spreekt dit met de desbetreffende docent door .
- De docent zet het gemeenschappelijke (behandeling en onderwijs) doel om in een competentie en dit wordt op de competentie kaart vermeld.
- Zowel leefgroep (behandeling) als docenten (onderwijs) scoren op de individuele competentiekaart van de jongere. De competentiekaart wordt wekelijks met de jongere doorgesproken zodat de jongere goed weet aan welke doelen wij gezamenlijk werken.
- De schoolpsycholoog en de zorg coördinator bewaken deze doelen door middel van de leerlingbespreking. Waarbij de zorg coördinator deze leerlingbespreking voorziet. Ook de behandel coördinator en de mentor van de leefgroep is bij deze leerlingbespreking aanwezig. Door deze hechte kring van zorg rondom de jongere kunnen wij het behandel- en leerproces goed monitoren en dit eenduidig met de jongere bespreken. Mocht een jongere een andere prioriteit geven aan een leerdoel dan wordt dit in samenspraak (onderwijs en behandeling) aangepast.
- Om de twee weken wordt er een MDO van een leefgroep gehouden. Eens per zes weken verandert het MDO in een leerlingbespreking. Normaliter heeft de behandel coördinator het voorzitterschap tijdens een MDO, tijdens de leerlingbespreking is dat de zorgcoördinator.
- Ouders worden door zowel de behandeling als de school, uitgenodigd voor de eerste HPB bespreking. Op vraag van ouders kan de zes-wekelijkse leerlingbespreking toegezonden worden.
- Alle stukken van het onderwijs worden naar de behandelcoördinator gestuurd zodat dit aangeleverd kan worden voor het HBP.

In onze instelling hebben wij het HBP (handel plan bespreking) zo ingericht dat dit een moment is waarop wij de ouders en (gezins)voogd informeren over het traject dat gekozen is voor hun kind. Het HPB is geen overlegvorm waarbij besluitvorming plaatsvindt en leent zich dan ook niet voor een nadere afstemming tussen onderwijs en zorg.

Het grote voordeel van het MDO is daarom in onze ogen het afstemmen van de beste zorg voor deze jongere. Dit samen bespreken en elkaar helpen m.b.t. hiaten en blinde vlekken heeft de kwaliteit van onze zorg aanzienlijk verbeterd. Daarom dat wij kiezen voor een gezamenlijk overleg tijdens het MDO en niet tijdens het HPB.

Verbeterpunten die tevens onze speerpunten zijn:

- Verbetering van het stellen van handeling gerichte en oplossingsgerichte doelen, die SMART geformuleerd worden.
- Uitbreiding van de gestelde gemeenschappelijke doelen. Tot op heden werd er één gezamenlijk doel vastgesteld. Dit willen we uitbreiden naar drie. Hierbij is aandacht en respect voor elkaar 'corebusiness'. Zo ligt het accent bij onderwijs op kennis en kunde, terwijl bij de behandeling het accent op gedragsaspecten ligt.
- Medewerkers van onderwijs krijgen binnenkort toegang tot Open care IJza, het cliëntregistratiesysteem en elektronisch dossier van de instelling. Hierdoor kunnen observaties en rapportages direct in het dossier gedaan en gelezen worden.

Angela Franken, wnd directeur onderwijs Almata Ossendrecht

Jan van Wirdum, locatiedirecteur Almata Ossendrecht

17-08-2012